

**KONFERENCJE
„WIEM,
CO JEM”**

7

**KWALIFIKACYJNE
KURSY
ZAWODOWE**

9

**KONKURSY
PRZEDMIOTOWE
2014/2015**

28

**Biuletyn Informacyjny
Kuratorium Oświaty
w Warszawie**

■ Nr 02 [24] 08 2015
ISSN 1896-2521

16

Oświata Mazowiecka

Wszyscy tworzymy bezpieczną szkołę

– wywiad z Wojewodą Mazowieckim Jackiem Kozłowskim

Postępowanie dyscyplinarne dla nauczycieli

18

Nowe prawo w zakresie żywienia w szkole

5

Meritum
MAZOWIECKI KWARTALNIK OŚWIATY

www.oswiatamazowiecka.pl

Rada Ministrów 26 maja 2015 r. podjęła uchwałę o realizacji rządowego programu „Książki naszych marzeń”. Umożliwi on zakup książek do bibliotek szkolnych w celu promocji czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży oraz rozwijania ich kompetencji i zainteresowań czytelniczych.

Celem głównym programu jest wsparcie organów prowadzących szkoły podstawowe i szkoły artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w obszarze rozwijania kompetencji czytelniczych uczniów i indywidualnych zainteresowań poprzez promowanie czytelnictwa oraz wyrabianie i pogłębianie u uczniów nawyku czytania.

Program wspiera organy prowadzące szkoły przez zakup do bibliotek szkolnych:

- książek o tematyce bliskiej współczesnym doświadczeniom uczniów,
- książek niebędących podręcznikami, które są chętnie czytane i jednocześnie rozwijają kompetencje, zainteresowania i uzdolnienia dzieci i młodzieży.

Maksymalna wysokość wsparcia na zakup książek:

- dla bibliotek szkolnych w szkołach, w których liczba uczniów wynosi do 70: 1000 zł,
- dla bibliotek szkolnych w szkołach, w których liczba uczniów wynosi od 71 do 170: 1300 zł,
- dla bibliotek szkolnych w szkołach, w których liczba uczniów wynosi więcej niż 170: 2170 zł.

8 lipca br. upłynął termin składania wniosków przez organy prowadzące szkoły do wojewodów.

Warunkiem udzielenia wsparcia ze środków budżetu państwa było zapewnienie przez organ prowadzący finansowego wkładu własnego w wysokości co najmniej 20% kwoty kosztów realizacji zadania objętego dofinansowaniem z budżetu państwa.

O środki z programu na zakup książek do bibliotek szkolnych dyrektorzy szkół mogli wnioskować do organów prowadzących. Za pieniądze z programu biblioteki szkolne będą kupować książki, które nie są podręcznikami. Książki będą wybierane przez uczniów, czyli takie, którymi autentycznie są zainteresowani. Książki swoją fabułą mają rozbudzać ciekawość młodego czytelnika, inspirować do twórczego działania. Uczniowie mają być zachęceni do wypożyczania książek na okres ferii letnich i zimowych.

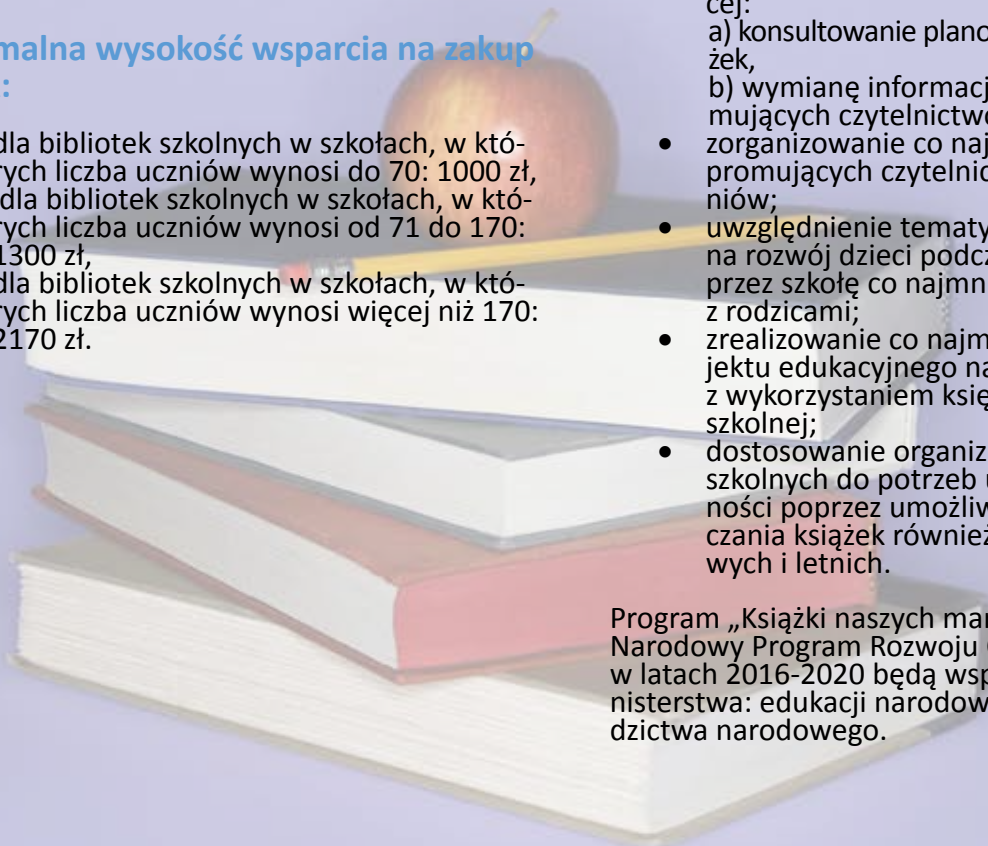
Do 7 sierpnia br. zespoły powołane przez wojewodów zweryfikowały pod względem formalnym wnioski o udzielenie wsparcia finansowego.

PRZYPOMINAMY

Organ prowadzący szkołę, który uzyskał wsparcie finansowe, jest obowiązany zapewnić:

- podjęcie przez szkoły, w odniesieniu do których uzyskał to wsparcie, współpracy z bibliotekami publicznymi i publicznymi bibliotekami pedagogicznymi, obejmującej:
  - a) konsultowanie planowanych zakupów książek,
  - b) wymianę informacji o imprezach promujących czytelnictwo;
- zorganizowanie co najmniej 2 wydarzeń promujących czytelnictwo z udziałem uczniów;
- uwzględnienie tematyki wpływu czytania na rozwój dzieci podczas zorganizowanego przez szkołę co najmniej jednego spotkania z rodzicami;
- zrealizowanie co najmniej jednego projektu edukacyjnego na oddział w szkole z wykorzystaniem księgozbioru biblioteki szkolnej;
- dostosowanie organizacji pracy bibliotek szkolnych do potrzeb uczniów, w szczególności poprzez umożliwienie im wypożyczania książek również na okres ferii zimowych i letnich.

Program „Książki naszych marzeń” poprzedzi Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, który w latach 2016-2020 będą wspólnie realizować ministerstwa: edukacji narodowej oraz kultury i dziedzictwa narodowego.

5 **profilaktyka**

Wiem, co jem – jak wdrażać w szkole od 1 września 2015 r. nowe prawo w zakresie żywienia?

7 **Wiem, co jem – cykl konferencji w województwie mazowieckim**

8 **Nasz szkolny przepis na zdrowie**

9 **kształcenie zawodowe**

Organizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych

12 **programy europejskie**

Monitoring zjawiska przedwczesnego kończenia nauki w Polsce i Europie

14 **ewaluacja**

Kryteria ewaluacyjne w procesie doskonalenia jakości raportów (II)

16 **primum docere**

„Wszyscy tworzymy bezpieczną szkołę” Wywiad z Wojewodą Mazowieckim Jackiem Kozłowskim

18 **prawo w szkole**

Postępowanie dyscyplinarne dla nauczycieli

20 **Kwalifikacje nauczycieli – zmiany w przepisach od 1 września 2015 r.**

22 **publikacja**

Bezrobotni nauczyciele – informacja Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

24 **egzamin**

System egzaminów zewnętrznych – informacja o wynikach kontroli NIK

26 **publikacja**

Handel dziećmi w Polsce

28 **Konkursy przedmiotowe w roku szkolnym 2014/2015**

30 **wielokulturowość**

Zespół Szkół Lauder-Morasha

„NIE BĄDŹMY NAUCZYCIELAMI TYLKO PRZY TABLICY”

DOROTA SOKOŁOWSKA

MAZOWIECKI KURATOR OŚWIATY

Wrzesień, październik, listopad... lipiec, sierpień...

W czerwcu na wakacje czekamy z niekłamaną tęsknotą w oczach i głosie. I to normalne. Po trudach, odpoczynek jest koniecznością nie tylko prawem.

Bywa jednak, że we wrześniu, po urlopie, znów czekamy na wakacje i to czasem równie intensywnie. Dlaczego?

Odpowiedź pierwsza może brzmieć - nie o poczęliśmy dostatecznie dobrze, na wolny czas zostawiliśmy zaległe remonty. Sądziliśmy, że samo „niechodzenie” do szkoły nas zregeneruje. I to był błąd.

Odpowiedź druga jest groźniejsza - rok szkolny jawi się czasem jako przerwa między tamtymi a następnymi wakacjami.

To, że czas nauki w szkole nie wpisuje się w miesięczne odliczanie od tzw. Nowego Roku po Sylwestra, to fakt. Jednak realność kalendarzowa nie jest jedyną, w której żyjemy. Lata szkolne mają swoje prawa. W nich wakacje są ważnym punktem odniesienia. Uczniowie na tę przerwę idą ze świadectwem swojej pracy, a po niej wracają z nadzieją na lepsze oceny w przyszłości.

A nauczyciele? Czy we wrześniu mamy radosną wiarę w coś nowego czy tylko poczucie obowiązku i konieczność zawodowego spełnienia się dla stabilności finansowej?

Odpowiedź na to pytanie może wydawać się nieistotna, bo co to za różnica dlaczego pracuję. Jeśli to - dlaczego, nie ma wpływu na - jak, to rzeczywiście odpowiedź nie jest ważna.

Tyle, że nie od dziś wiadomo, że najlepiej robią swoje ci, którzy lubią to „swoje”. A przy tym, jeśli o uczuciach mowa, to tak przedziwnie się składa, że sympatia uczniowska, a wraz z nią rodzicielska, nieodmiennie towarzyszy tym, którzy częściej od innych się uśmiechają i lubią ludzi, innych także, nie tylko siebie.

Ten, kto ma poczucie humoru niezbyt mocno koncentruje się na swoim „ja”. Ci uśmiechnięci nie przywiązują się za nadto do stron katedry. Sympatyzujący z „materiałem”, który przyszło im kształtować, nie uważają błędów za katastrofę i autorytet budują także na prostowanych pomysłach, czasem własnych.

Takich nauczycieli jest w szkole wielu. Najczęściej giną w szumie doniesień tabloidów, które nie szukają normalności lecz sensacji. Jaka szkoda, że wciąż udaje im się coś znaleźć...

A ja tak sobie czekam na ten kolejny pierwszy wrześniowy dzień i myślę, że na początek warto byłoby coś postanowić. Wszak to Nowy Rok, to co, że szkolny. Może nie za dużo, od tak, że częściej

będziemy się uśmiechać - do dzieciaków i do siebie, że zanim wpiszemy uwagę, pomyślimy - że to może z nudę, bo to dla nich za łatwe, albo ze strachu, bo zbyt trudne, a może po prostu z rozpacz, bo chcą być zauważone...

I że nim powiemy, że młodzież jest dzisiaj straszna i że za naszych czasów... To zapytamy siebie samych czy na pewno za naszych czasów... na nas nie narzekano? Na pewno, to oni są dzisiaj bardziej samotni i wystawiani zarówno na większe wyzwania, oczekiwania jak i presję. Pokolenie z kluczem na szyi było znacznie mniej pozostawione samemu sobie niż dzisiejsze posiadające na Facebooku siedmiuset znajomych.

I jeszcze jedno - a może by tak w tym roku spróbować uczyć nie tylko od dzwonka do dzwonka, ale wrócić do tego jak to robili nasi nauczyciele...

Weźmy odpowiedzialność za nasze szkoły, nie tylko za 45 minut podawania materiału, za nasze dzieciaki w życiu, a nie jedynie podczas lekcji. Nie bądźmy nauczycielami tylko przy tablicy, ale także na boisku i pod sklepikiem szkolnym, kształtujmy nawyki i charaktery - to się nam opłaca. Trafimy na nich kiedyś gdzieś za biurkiem czy na jakiejś sali. Od nich będziemy zależeć, od ich wrażliwości i wiedzy, zrozumienia, ale i odczuwania.

Człowiek się rozwija, a tym samym nie nudzi tylko wtedy, gdy stawia się przed nim trudne zadania. Chciałabym, abyśmy się wszyscy rozwijali, bo rzeczywiście pewnego trudu to wymaga, trzeba poczytać, zarówno w dokumentach, jak i w samej szkole trochę dostosować, ot rzeczywistość prawna, naznaczona zmianą. Ale wierzę, że to nie będzie nadmiernie trudne, bo cóż to może być za wyzwanie - cieszyć się zawodem, który, mam nadzieję, z rozmysłem i dojrzałością kiedyś się wybrało i wciąż odkrywać, że być wychowawcą, to walczyć o kształt przyszłego, nade wszystko człowieka.

Uśmiechniecie się Państwo, wiem, że wielu uczniów po wakacjach chce wracać do szkoły... □

MKO Oświata Mazowiecka
Biuletyn Informacyjny Kuratorium Oświaty w Warszawie

Wydawca: Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli
Współwydawca: Ośrodek Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów
www.oswiatamazowiecka.pl
Redaktor naczelny: Katarzyna Góralska
tel. 22 551 24 25
Redaktor prowadzący: Andrzej Kulmatycki
rzecznik@kuratorium.waw.pl
Sekretarz redakcji: Kornelia Szczepaniak
Korekta: Aleksandra Gnyś
Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i redagowania nadesłanych materiałów.
Skład: Justyna Domagała
Druk: Zakład Poligraficzny Tonobis Sp. z o.o.
Łaski, ul. Brzozowa 75, 05-080 Łzabelin

Kierunki realizacji polityki oświatowej na rok szkolny 2015/2016 – Rok Otwartej Szkoły

Rok szkolny 2015/2016 Joanny Kluzik-Rostkowskiej Minister Edukacji Narodowej ustanowiła Rokiem Otwartej Szkoły. Decyzją Minister w nadchodzącym roku szkolnym podstawowymi kierunkami realizacji polityki oświatowej państwa będą:

1. Wzmocnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodkach wychowawczych, ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych.
2. Podniesienie jakości kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych poprzez zaangażowanie przedstawicieli partnerów społecznych w dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.
3. Rozwijanie kompetencji czytelnich oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.
4. Edukacja matematyczna i przyrodnicza w kształceniu ogólnym.

Więcej informacji na stronie: www.men.gov.pl

Stypendia „Polish Orphans Charity”

Trwa nabór wniosków o stypendia dla dzieci uzdolnionych artystycznie w wieku szkolnym z terenu województwa mazowieckiego.

Bezgotówkowe stypendia, o wartości 1000 dolarów kanadyjskich, zostaną przyznane przez Fundację „Polish Orphans Charity” dzieciom, które są sierotami lub półsierotami.

Wypełnione i podpisane wnioski należy przesłać na adres: Wawerskie Centrum Kultury Filia Anin ul. V Poprzeczna 13, 04-611 Warszawa, z dopiskiem DANE OSOBOWE-STYPENDIA POC, w terminie do dnia 15 września 2015 roku.

Regulamin oraz wniosek o stypendium do pobrania na stronie: www.kuratorium.waw.pl

IX Międzynarodowa Konferencja „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie”

W dniach 22-23 września 2015 r. w hotelu Airport Hotel Okęcie przy ul. 17 Stycznia 24 w Warszawie odbędzie się IX Międzynarodowa Konferencja „Bezpieczeństwo dzieci i młodzieży w Internecie”.

Organizatorem konferencji jest Polskie Centrum Programu Safer Internet (PCPSI), które tworzą Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa (NASK) i Fundacja Dzieci Niczyje (FDN), oraz niemieckie konsorcjum realizujące projekt klikSAFE.

Konferencja będzie organizowana w ramach programu Komisji Europejskiej Connecting Europe Facility. Współorganizatorem konferencji jest Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny (ITU). Główny partnerem wydarzenia jest Fundacja Orange.

Jak co roku, konferencja poświęcona będzie szerokiemu spektrum zagadnień związanych z bezpieczeństwem dzieci i młodzieży w Internecie. Adresatami wydarzenia będą przedstawiciele sektora edukacyjnego, organizacji pozarządowych, wymiaru sprawiedliwości i organów ścigania oraz dostawców usług i treści internetowych. Podczas konferencji zaprezentowane zostaną między innymi wyniki najnowszych badań poświęconych bezpieczeństwu online, wyzwania w zakresie bezpieczeństwa internetowego a także nowe pomysły w zakresie zastosowania nowych mediów i nowych technologii w procesie edukacji dzieci i młodzieży.

Kontakt: konferencja@saferinternet.pl

Źródło: www.saferinternet.pl

Konkurs Nauczyciel Roku 2015

Tygodnik Głos Nauczycielski organizuje we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej konkurs Nauczyciel Roku 2015.

Uczestnikiem konkursu może być każdy, kto jest czynnym nauczycielem, bez względu na rodzaj placówki, w której pracuje (za wyjątkiem szkół wyższych), stopień awansu zawodowego i specjalizację.

Kandydatów na Nauczyciela Roku 2015 mogą zgłaszać dyrekcje placówek, koledzy z grona pedagogicznego, uczniowie, rodzice, organy prowadzące, kuratoria oświaty, a także organizacje i instytucje współpracujące z nauczycielem. Można też samemu zgłosić swoją kandydaturę. Wymogiem formalnym jest wypełnienie formularza i napisanie uzasadnienia wniosku oraz przedstawienie osiągnięć, zarówno tych, które można zmierzyć i policzyć, jak i tych, których nie da się wprost przełożyć na punkty i procenty.

Formularz zgłoszeniowy jest dostępny na www.glos.pl/nauczycielroku oraz będzie drukowany na łamach Głosu Nauczycielskiego. Zgłoszenie trzeba przesłać na adres redakcji (Głos Nauczycielski, ul. J. Smulikowskiego 6/8, 00-389 Warszawa z dopiskiem „Nauczyciel Roku 2015”) najpóźniej do 18 września 2015 r. (liczy się data stempla pocztowego!).

Zwycięzcę Konkursu Nauczyciel Roku 2015 poznamy 13 października br., podczas Gali Finałowej, która – tradycyjnie już – odbędzie się na Zamku Królewskim w Warszawie w przededniu Dnia Edukacji Narodowej.

Regulamin, wniosek konkursowy oraz więcej informacji na stronie Głosu Nauczycielskiego.

Źródło: www.kuratorium.waw.pl

KATARZYNA GÓRALSKA

MAZOWIECKI WICEKURATOR OŚWIATY

„Nigdy nie należy bać się, gdy coś się dzieje, tylko wtedy, kiedy dzieje się nic”
– Winston Churchill

Wokół nas wciąż dokonują się zmiany, a i my sami nie pozostajemy na nie odporni. Dostrzegamy, jak ewoluują nasze poglądy, mamy coraz więcej doświadczeń i spostrzeżeń, które weryfikują nasze wcześniejsze sądy. Ale jak mawiał Winston Churchill: „Nigdy nie należy bać się, gdy coś się dzieje, tylko wtedy, kiedy dzieje się nic”. To bowiem ciekawość i szukanie nowych możliwości pomagają nam wytyczać nowe drogi. Zawsze istnieje możliwość zrobienia czegoś inaczej, lepiej, sprawniej... – musimy tylko przyjąć tę zasadę za podstawę naszego rozumowania i osądzania. Najgorzej, gdy wydaje nam się, że już wszystko wiemy, nie odczuwamy potrzeb rozwoju i popadamy w rutynę, szablon. Jasnym jest, że musimy wciąż wyznaczać sobie nowe cele, aby odczuwać chęć działania, aby sprawiło nam ono radość i dawało satysfakcję. Filozofowie wielokrotnie zwracają naszą uwagę na to, że nie ma dużego znaczenia, z jakiego punktu startujemy – ważniejsze jest, dokąd zmierzamy. Zatem zawsze musimy wyraźnie określić cel i kierunek naszych działań, a potem zadbać, by wystarczyło nam energii, entuzjazmu, wiary i polotu, by je zrealizować. U progu nowego roku szkolnego czeka nas kolejna spora zmiana w ustawie o systemie oświaty i niektórych innych ustaw i warto rzetelnie się do tej zmiany przygotować. Powinniśmy zmodyfikować nasze statuty, zasady oceniania, zapoznać się z nowościami w sprawie nadzoru pedagogicznego, dostosować szkoły i placówki do nowej rzeczywistości. Nie pomogą skargi na zmiany, nie ulega bowiem wątpliwości, że szkoła musi się zmieniać i poszukiwać nowych rozwiązań, pozwalających efektywnie pracować z dziećmi i młodzieżą. Marcel Proust zwracał naszą uwagę na to, że „prawdziwy akt odkrycia nie polega na odnajdowaniu nowych ładów, lecz na patrzaniu na stare w nowy sposób”. Wielu z nas ma już spory staż pedagogiczny, zebralo wie-

le doświadczeń, mimo to nie możemy poprzestać na tym, co już poza nami. Świat wokół zmienia się, zatem musimy modyfikować nasze działania, metody pracy z uczniem. Ważne jest również to, co robimy w obszarze wychowania, bo otaczający świat nie jest bezpieczny i kusi młodych ludzi różnymi pokusami. Musimy w naszych programach wychowawczych uwzględnić zagrożenia związane z dostępem do nowoczesnych technologii, popularnością dopalaczy, doskonalić procedury bezpieczeństwa w szkole, poświęcać uwagę promocji zdrowego stylu życia. Istnieje wiele ciekawych akcji społecznych, w które warto się włączać, by posilkować się wiedzą, doświadczeniem i wypracowanymi przez specjalistów (psychologów i pedagogów) metodami i formami pracy. Bardzo ciekawą ofertę w tym względzie mają organizacje pozarządowe i warto korzystać z ich wsparcia.

Na zakończenie ponownie odwołam się do Winstona Churchilla, który mówił, iż: „nastawienie jest małą rzeczą, która robi dużą różnicę”. To my kreujemy rzeczywistość szkolną i to od nas zależy, czy współtworzona przez nas szkoła będzie przyjazną, bezpieczną i nowoczesną. To wcale niełatwe wyzwanie, ale mamy dostęp do wielu opracowań i nowoczesnych technologii, w których możemy szukać inspiracji do zmian. Nie bójmy się innowacji pedagogicznych, nie uczmy tylko pod testy, ale dbajmy, by oddani pod naszą opiekę uczniowie mogli wszechstronnie się rozwijać, doskonalić ich umiejętności, zwłaszcza te humanistyczne, tak potrzebne w życiu i do osiągnięcia pełni człowieczeństwa. Szkołę powinni opuszczać ludzie o ukształtowanych postawach, wyrobionych nawykach, aktywni i świadomi swoich mocnych i słabych stron. Powinniśmy również pomóc im zaplanować przyszłość, dbając o wysoki poziom doradztwa zawodowego, przepływ informacji na temat możliwości kreowania ścieżki kariery zawodowej. W tym celu i my – pedagodzy musimy wzbogacać swoją wiedzę i kompetencje. □

Wiem, co jem – jak wdrażać w szkole od 1 września 2015 r. nowe prawo w zakresie żywienia?

MAŁGORZATA WOJTASZEWSKA

ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU ZWIĘKSZANIA SZANS EDUKACYJNYCH
KURATORIUM OŚWIATY W WARSZAWIE

Powstawanie nadwagi i otyłości, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, jest problemem, który wymaga pilnego podjęcia skutecznych działań eliminujących przyczyny ich powstawania.

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia aż 29% polskich 11-latków ma nadwagę.

W związku z zaistniałą sytuacją Sejm zdecydował o ograniczeniu możliwości prowa-

dzenia działalności gospodarczej w szkołach przez wprowadzenie zakazu sprzedawania w nich określonej kategorii produktów. Od 1 września 2015 r. wszystkie firmy prowadzące sklepiki szkolne nie będą mogły sprzedawać tzw. śmieciowego jedzenia. Zakłada to ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2015 r., poz. 35).

Nowelizacja ustawy wprowadza nowy rozdział do ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia „Środki spożywcze oraz żywienie dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty”. Przepisy tego rozdziału nie tylko będą zakazywały sprzedaży określonej kategorii produktów w szkołach, ale również określały nowe kompetencje dyrektora szkoły i rady rodziców.

Dyrektor przedszkola, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną – także osoba kierująca daną inną formą wychowania przedszkolnego albo dyrektor szkoły lub dyrektor placówki mogą ustalić, w porozumieniu z radą rodziców, szczegółową listę produktów dopuszczonych do sprzedaży lub stosowania w ramach żywienia zbiorowego w oparciu o przepisy wydane na podstawie przygotowywanego rozporządzenia. Produkty spożywcze, które nie zostaną uwzględnione w rozporządzeniu Ministra Zdrowia, nie będą mogły być sprzedawane w szkołach i placówkach oświatowych.

W jednostkach systemu oświaty, w których nie funkcjonuje rada rodziców, listę produktów, może ustalić dyrektor przedszkola, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego prowadzonej przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną – także osoba kierująca daną inną formą wychowania przedszkolnego albo dyrektor szkoły lub dyrektor placówki.

Według danych Światowej Organizacji Zdrowia aż 29% polskich 11-latków ma nadwagę.

Ponadto w ustawie wprowadzony został zakaz reklamy, prezentacji oraz działalności promocyjnej zachęcającej do nabycia na terenie placówki oświatowej niedozwolonych środków spożywczych.

Celem zmian w ustawie jest ograniczenie dostępu dzieci do produktów żywnościowych zawierających znaczną ilość składników szkodliwych dla ich rozwoju, tj. produktów o takiej zawartości nasyconych kwasów tłuszczowych, soli i cukru, które spożywane w nadmiarze mogą być przyczyną przewlekłych chorób dietozależnych.

Na terenach przedszkoli, szkół podstawowych, szkół gimnazjalnych oraz innych zakładów i placówek oświatowo-wychowawczych oraz opiekuńczo-wychowawczych ustawa zakazuje sprzedaży lub podawania:

1) słodyczy oraz wyrobów cukierniczych i ciastkarskich o zawartości cukru przekraczającej 10 g cukrów dodanych na 100 g produktu;

2) środków spożywczych szybkiego przygotowania typu „fast food” i typu „instant” serwowanych na poczekaniu, o zawartości sodu przekraczającej 300 mg Na w 100 g produktu;

3) przekąsek z dodatkiem soli o zawartości sodu przekraczającej 300 mg Na w 100 g produktu;

4) produktów mlecznych o zawartości cukrów dodanych powyżej 15 g w 100 g/ml produktu;

5) produktów zbożowych o zawartości cukrów dodanych powyżej 25 g w 100 g produktu;

6) dżemów, marmolad, syropów wysokosłodzonych o zawartości cukrów dodanych powyżej 50 g na 100 g produktu;

7) napojów gazowanych i niegazowanych z dodatkiem cukrów i syntetycznych barwników;

8) napojów energetyzujących i izotonicznych.

Minister Zdrowia, na podstawie art. 52 c ust. 6 cyt. ustawy, uwzględniając normy żywienia dzieci i młodzieży oraz mając na uwadze wartości odżywcze i zdrowotne produktów spożywczych określił w drodze rozporządzenia:

1) grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty,

2) wymagania, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty uwzględniają normy żywienia dzieci i młodzieży oraz wartości odżywcze i zdrowotne środków spożywczych.

Przepisy ustawy wchodzą w życie 1 września 2015 r. Podmioty prowadzące żywienie na terenie szkół i placówek są zobowiązane do dostosowania swojej oferty do nowych wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia. Jeżeli produkty nie będą umieszczone w grupie środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dla dzieci i młodzieży, firmy obsługujące, m. in. automaty, powinny zmienić ofertę albo zrezygnować z działalności. W przypadku, gdy tego nie uczynią, dyrektorzy szkół i placówek na podstawie art. 52 c ust. 5 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, będą uprawnieni do rozwiązania umowy z podmiotem prowadzącym sprzedaż środków spożywczych lub podającym dzieciom i młodzieży środki spożywcze w ramach żywienia zbiorowego, bez odszkodowania i bez zachowania terminu wypowiedzenia.

Opracowano na podstawie:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2015 r, poz. 35)
2. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2010 r. Nr 136, poz. 914, ze zm.)
3. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)
4. <http://www.rynekzdrowia.pl/Prawo/Prezydent-podpisal-novelizacje-ustawy-dotyczy-zywnosci-w-sklepikach-szkolnych,147460,2.html>
5. <http://www.placowki-niepubliczne.pl/porady-prawne/zarzadzanie-placowka/164/drukuj> □

Wiem, co jem – cykl konferencji w województwie mazowieckim

AGNIESZKA WŁODARCZYK

WOJEWÓDZKI KOORDYNATOR SIECI SZKÓŁ PROMUJĄCYCH ZDROWIE

W związku z wejściem w życie od 1 września 2015 r. w szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia Mazowiecki Kurator Oświaty we współpracy z Wojewodą Mazowieckim zorganizował cykl konferencji w województwie mazowieckim *Wiem, co jem - jak wdrażać w szkole od 1 września 2015 r. nowe prawo w zakresie żywienia?* Zaproszeni eksperci reprezentowali instytucje wspierające oraz monitorujące działania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych: Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Warszawie, Urząd m.st. Warszawy, Kuratorium Oświaty w Warszawie, Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczości.

Prelegenci przybliżyli dyrektorom i nauczycielom tematykę zdrowego i bezpiecznego żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży oraz ich dożywiania, działalność sklepików szkolnych, wpływ niewłaściwego odżywiania i nawodnienia uczniów na ich funkcjonowanie w szkole, wyniki w nauce, występowanie chorób dietozależnych. Ponadto podkreślili znaczącą rolę i odpowiedzialność dyrektora w dostosowaniu nowych wymogów do warunków szkolnych. Dyrektorzy i nauczyciele mogą czerpać informacje z prezentacji multimedialnych ekspertów, zamieszczonych w materiałach pokonferencyjnych na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Warszawie. Dobrymi praktykami w zakresie zbiorowego żywienia dzieci oraz działalności sklepiku szkolnego, podczas konferencji kończącej cykl spotkań dla dyrektorów i nauczycieli, podzieliła się Pani Dorota Kuchta Dyrektor Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 w Legionowie, który należy do Mazowieckiej Sieci Szkół Promujących Zdrowie. Jej przykład wskazuje, że wprowadzanie zmian jest możliwe i co ważniejsze przynosi wymierne efek-

ty. Prezentacja multimedialna wystąpienia Pani Dyrektor dzielącej się doświadczeniami znajduje się na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Warszawie w zakładce Szkoły promujące zdrowie – wymiana doświadczeń.

Przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz akty wykonawcze zobowiązują dyrektorów szkół i placówek oświatowo-wychowawczych nie tylko do wprowadzenia właściwych produktów żywieniowych, ale również zapewnienia uczniom nieograniczonego dostępu do wody pitnej (*źródółka, dystrybutory wody, woda z kranu* po okresowych badaniach jakości wody). Edukacja żywieniowa, realizacja wewnętrznych i zewnętrznych programów edukacyjnych, projektów o tematyce prozdrowotnej w szkołach i placówkach oświato-

wo-wychowawczych oraz dobre praktyki w połączeniu z respektowaniem przepisów prawa oświatowego dadzą uczniom szansę ukształtowania właściwych nawyków żywieniowych oraz aktywnego spędzania czasu. Zdrowszy uczeń, to w przyszłości zdrowszy pracownik, rodzic, senior.

W województwie mazowieckim wiele szkół promowało i promuje zdrowie, w tym zdrowe odżywianie i aktywność fizyczną, między innymi w związku z realizacją programu *Szkoła Promująca Zdrowie*. Zapraszam do zapoznania się też z dobrą praktyką społeczności Szkoły Podstawowej nr 1 w Piastowie w zakresie żywienia i działalności sklepiku szkolnego. Pani Krystyna Wołosz – Szkolny Koordynator Promocji Zdrowia wraz z Panią Urszulą Skrzypczak – Dyrektorem Szkoły dzielą się doświadczeniem w zakresie wprowadzania zdrowych zmian w środowisku szkolnym (strona 8). □

Konferencja „Wiem, co jem” w Warszawie (16 czerwca 2015 roku)

Nasz szkolny przepis na zdrowie

KRYSTYNA WOŁOSZ, URSZULA SKRZYPCZAK

SKOLNY KOORDYNATOR PROMOCJI ZDROWIA
DYREKTOR SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 1 W PIASTOWIE

Do projektu Szkoła Promująca Zdrowie przystąpiliśmy z pasją i dużym zaangażowaniem. Wiedzieliśmy, że zmiany są konieczne. Byliśmy świadomi również, że nie wystarczy pogadanka o właściwym odżywianiu, aby uczniowie spożywali kanapki z żytnim pieczywem zamiast hot-dogów, jedli pięć razy dziennie, a nie dwa czy wybierali wodę zamiast napojów słodzonych. Wsparciem naszych działań okazały się programy i projekty edukacyjne, przemyślane decyzje, wspólne ustalenia – jednolite oddziaływania w szkole i w domu.

Podstawą do zaprojektowania naszych działań była diagnoza. Na półkach sklepiku szkolnego królowały słodczyce i słodzone napoje, a tymczasem Skrzynka Szkolnego Zespołu Promocji Zdrowia była wypełniona prośbami rodziców o zmianę asortymentu. Obserwowaliśmy, jakie produkty w sklepiku szkolnym uczniowie wybierają najchętniej. Zmianę należało rozpocząć od rozmowy z agentem sklepiku, udzielając wskazówek oraz wydając zalecenia. Niestety nie zawsze można znaleźć zadowalające dla obu stron rozwiązanie. Wysłuchaliśmy tłumaczeń agentki, związanych z wysokimi kosztami prowadzenia sklepiku, sugestii dotyczących asortymentu w okolicznych sklepach spożywczych oraz powszechnej niechęci do kupowania zdrowej żywności przez dzieci.

W kolejnym roku szkolnym Pani Urszula Skrzypczak, Dyrektorka naszej Szkoły, ogłosiła przetarg i dokonała wyboru nowego agenta w porozumieniu z Radą Rodziców. Szkolny Zespół Promocji Zdrowia przedstawił sugestie dotyczące pożądanego asortymentu sklepiku szkolnego, ustalił zakres współpracy z agentem oraz sposób monitorowania sprzedaży oferowanych produktów. Zaczęliśmy w sposób atrakcyjny promować produkty zgodne z kanonami żywienia: kanapki,

jednodniowe soki, jogurty naturalne, mleko, wodę, owoce, sałatki warzywne. Agent sklepiku jako partner naszych działań, zorganizował konkursy, między innymi: Zdrowy napój, Wiem, co jem. Każdy uczeń, który w ciągu tygodnia zakupił 5 zdrowych artykułów oraz wypełnił kupon konkursowy, brał udział w cotygodniowym losowaniu nagród w drodze do zdrowia. W czasie przerwy śniadaniowej wszyscy chętnie kupujemy gotowe, świeże zestawy śniadaniowe. Zmianie uległ również wystrój sklepiku szkolnego oraz jego nazwa z Dropsika na Tęczowy Kredens.

Skrzynka Szkolnego Zespołu Promocji Zdrowia była wypełniona prośbami rodziców o zmianę asortymentu

Nasz kolejny krok to organizacja wspólnej przerwy śniadaniowej. Przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego odbyliśmy spotkanie Szkolnego Zespołu Promocji Zdrowia. Rozmawialiśmy o negatywnych skutkach nieregularnego spożywania posiłków oraz profilaktyce otyłości u dzieci i młodzieży. Po konsultacjach z klasowymi koordynatorami promocji zdrowia zaplanowaliśmy – wspólne II śniadanie – jako drugi z pięciu posiłków. Propozycja została przedstawiona w Zespole Wychowawczym w obecności Dyrektorki Szkoły.

Naszą propozycję wspólnych II śniadań zamieściliśmy na stronie internetowej szkoły, w biuletynie Nasza Jedyneczka, w formie plakatu przy wejściu do szkoły oraz gazetki dla rodziców – „Mamo, tato daj mi drugie śniadanie do szkoły i wodę”. Powstała li-

sta produktów zgodnych z zaleceniami żywieniowymi. Wszyscy zaaprobowali wspólny posiłek po drugiej lekcji od godz. 9.40 do 9.50. W tym czasie uczniowie wraz z nauczycielem uczącym na drugiej lekcji pozostają w klasie na wspólne śniadanie z zachowaniem zasad higieny. Dyżur na korytarzach pełnią nauczyciele wspomagający. Całoroczny konkurs szkolny Na Najzdrowszą Klasę daje możliwość monitorowania spożywania posiłków w szkole. Powyższe działania zachęciły uczniów do wybierania właściwych produktów. Wystarczyły chęci i niewielka zmiana organizacji dyżurów nauczycielskich, aby efekt zadowolił wszystkich.

Dostępność wody na terenie szkoły była dla nas naturalną konsekwencją prowadzonej edukacji żywieniowej. Korzystamy z niej przy sali gimnastycznej, w pokoju nauczycielskim, w sekretariacie szkoły, w świetlicy szkolnej. W okresie chłódów w świetlicy przygotowywane są ciepłe herbatki, latem chłodne napoje, soki, koktajle. W świetlicy szkolnej obowiązują dwie przerwy: śniadaniowa o 9.40 i podwieczerek o godzinie 14.30.

W naszej szkole organizowane są dwie przerwy obiadowe: dla klas I o godz. 11.30; dla klas II-VI o 12.25-12.45 i oddzielny czas na obiad dla dzieci przebywających w świetlicy szkolnej. Z obiadów korzysta 195 osób i spożywane są one w dwóch pomieszczeniach – dla dzieci młodszych i starszych. Rada Rodziców każdego roku wybiera ofertę cateringową. Współpracę z naszą firmą cateringową cechuje solidność, elastyczność menu, współpraca z dietetykiem dziecięcym.

Dzięki wspólnym inicjatywom zdrowe wybory naszych uczniów, to łatwe wybory! Kilka drobnych kroków to duży krok w profilaktyce i walce z nadwagą i otyłością naszych dzieci i młodzieży. Oto nasz szkolny przepis na zdrowie! □

Organizacja kwalifikacyjnych kursów zawodowych

DOROTA IGIELSKA

RADCA MINISTRA, DEPARTAMENT KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO, MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Postęp technologiczny oraz nasilenie powiązań globalnych generuje dynamiczne zmiany w gospodarce i na rynku pracy, co sprawia, że system edukacji musi zapewnić optymalne warunki dla uczenia się przez całe życie (*life long learning*). Choć w Polsce funkcjonuje rozbudowany sektor oświaty publicznej (bezpłatnej) i Konstytucja RP gwarantuje powszechny dostęp do edukacji każdemu, kto chce zdobyć (uzupełnić) wykształcenie ogólne lub kwalifikacje zawodowe, to jednak polskie społeczeństwo cechuje utrwalona bardzo niska aktywność edukacyjna osób dorosłych w wieku 25-65 lat. Z badań wynika, że jedną z przyczyn takiego stanu rzeczy jest niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb i możliwości osób dorosłych. Nie sprawdził się zwłaszcza rozwinięty system szkół zawodowych dla dorosłych, co przesądziło o jego stopniowej likwidacji od września 2012 r. i wprowadzeniu w to miejsce kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

Program nauczania i wymiar zajęć na kwalifikacyjnym kursie zawodowym

Wprowadzenie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych poprzedziło wyodrębnienie poszczególnych kwalifikacji w zawodach nauczanych w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadnicza szkoła zawodowa, technikum, szkoła policealna). Kwalifikacja w zawodzie stanowi wyodrębniony w danym zawodzie zestaw oczekiwanych efektów kształcenia, których osiągnięcie potwierdza świadectwo wydane przez okręgową komisję egzaminacyjną, po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie danej kwalifikacji.

Wykaz kwalifikacji oraz ich powiązania z zawodami i efektami kształcenia zawiera

podstawa programowa kształcenia w zawodach, zaś klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego (zwana w skrócie klasyfikacją zawodów szkolnych) wskazuje kwalifikacje, które mogą być nauczane na kwalifikacyjnych kursach zawodowych.

Kwalifikacyjny kurs zawodowy jest pozaszkolną formą kształcenia zawodowego, której ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie nauczanej kwalifikacji. Wymagania egzaminacyjne i tryb przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie nie zależą od ścieżki kształcenia (w szkole, na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, w trybie eksternistycznym), zatem absolwenci kwalifikacyjnego kursu zawodowego zdają taki sam egzamin, jak uczniowie.

Program nauczania na kursie obejmuje zakres jednej kwalifikacji i uwzględnia następujące elementy podstawy programowej kształcenia w zawodach:

1. ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego;
2. efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów w zakresie:
  - bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP),
  - podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej (PDG),
  - języka obcego ukierunkowanego zawodowo (JOZ),
  - kompetencji personalnych i społecznych (KPS),
  - organizacji pracy małych zespołów (OMZ) – w przypadku kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach nauczanych
3. efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru kształcenia, stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie lub grupie zawodów;
4. efekty kształcenia właściwe dla danej kwalifikacji;

Przykłady kwalifikacyjnych kursów zawodowych

W zakresie kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie monter mechatronik (zawód nauczany w zasadniczej szkole zawodowej):

- 1) E.3. Montaż urządzeń i systemów mechatronicznych,
- 2) E.4. Użytkowanie urządzeń i systemów mechatronicznych.

W zakresie kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie technik ekonomista (zawód nauczany w technikum):

- 1) A.35. Planowanie i prowadzenie działalności w organizacji,
- 2) A.36. Prowadzenie rachunkowości.

W klasyfikacji zawodów szkolnych wskazano, że każda z ww. kwalifikacji może być nauczana na kwalifikacyjnym kursie zawodowym. W tabeli nr 1 i 2 (strona 10) przedstawiono zawartość programu nauczania oraz minimalną liczbę godzin zajęć dla każdego z tych kursów, ustalone na podstawie wykazu poszczególnych kwalifikacji oraz opisu zawodu odpowiednio monter mechatronik oraz technik ekonomista w podstawie programowej kształcenia w zawodach. Przewidziany w podstawie programowej wymiar praktyk zawodowych dla tego zawodu wynosi 240 godzin, zatem na jedną kwalifikację przypada 120 godzin praktyk zawodowych.

5. warunki realizacji kształcenia w zawodzie, w którego ramach została wyodrębniona kwalifikacja, właściwe dla tej kwalifikacji.

Minimalna liczba godzin zajęć na kwalifikacyjnym kursie zawodowym jest równa sumie liczby godzin określonej w podstawie programowej dla efektów kształcenia:

Tab. 1. Kwalifikacyjne kursy zawodowe z zakresu kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie				
Kwalifikacyjny kurs zawodowy	Zawartość programu nauczania		Minimalna liczba godzin zajęć	Łączna liczba godzin zajęć na kursie
Z zakresu kwalifikacji E.3. Montaż urządzeń i systemów mechatronicznych	Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów: BHP, PDG, JOZ, KPS		600 godz.	930 godz. - kurs stacjonarny; 604, 5 godz. - kurs zaoczny;
	Efekty kształcenia wspólne dla zawodów stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie	w ramach obszaru elektryczno-elektronicznego (E): PKZ(E.a) w ramach obszaru mechanicznego i górniczo-hutniczego (M): PKZ(M.a) PKZ(M.b)		
	Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji E.3.			
Z zakresu kwalifikacji E.4. Użytkowanie urządzeń i systemów mechatronicznych	Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów: BHP, PDG, JOZ, KPS		600 godz.	750 godz. - kurs stacjonarny; 487,5 godz. - kurs zaoczny;
	Efekty kształcenia wspólne dla zawodów stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie	w ramach obszaru elektryczno-elektronicznego (E): PKZ(E.a) w ramach obszaru mechanicznego i górniczo-hutniczego (M): PKZ(M.a) PKZ(M.b)		
	Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji E.4.			

Tab. 2. Kwalifikacyjne kursy zawodowe z zakresu kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie technik ekonomista				
Kwalifikacyjny kurs zawodowy	Zawartość programu nauczania		Minimalna liczba godzin zajęć	Łączna liczba godzin zajęć na kursie
Z zakresu kwalifikacji A.35. Planowanie i prowadzenie działalności w organizacji	Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów: BHP, PDG, JOZ, KPS		280 godz.	750 godz. - kurs stacjonarny; 487,5 godz. - kurs zaoczny
	Efekty kształcenia wspólne dla zawodów stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie	w ramach obszaru administracyjnego (A): PKZ(A.m)		
	Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji A.35.		470 godz.	
	Praktyki zawodowe		120 godz.	
Z zakresu kwalifikacji A.36. Prowadzenie rachunkowości	Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów: BHP, PDG, JOZ, KPS		280 godz.	800 godz. - kurs stacjonarny; 520 godz. - kurs zaoczny
	Efekty kształcenia wspólne dla zawodów stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie	w ramach obszaru administracyjnego (A): PKZ(A.m)		
	Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji A.36.		520 godz.	
	Praktyki zawodowe		120 godz.	

wspólnych dla wszystkich zawodów, wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia (stanowiących podbudowę do kształcenia w danym zawodzie) oraz właściwych dla danej kwalifikacji.

Kwalifikacyjne kursy zawodowe mogą być prowadzone jako stacjonarne lub zaoczne: na kursie stacjonarnym zajęcia odbywają się co najmniej przez trzy dni w tygodniu, a na

zaocznym – co najmniej raz na dwa tygodnie przez dwa dni. W przypadku kursu prowadzonego w formie zaocznej minimalna liczba godzin zajęć nie może być mniejsza niż 65% minimalnej liczby godzin kształcenia zawodowego określonej w podstawie programowej kształcenia w zawodach dla danej kwalifikacji.

W programie nauczania kwalifikacyjnego kursu zawodowego należy uwzględnić praktyczną naukę zawodu w formie zajęć praktycznych lub praktyk zawodowych. Praktyki zawodowe są obowiązkowe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach na poziomie technika. Ich wymiar ustala się poprzez rozdzielenie puli godzin przewidzianej na praktyki zawodowe dla danego zawodu. Dla określenia warunków i trybu organizowania praktycznej nauki zawodu na kwalifikacyjnym kursie zawodowym stosuje się odpowiednio przepisy rozporządzenia w sprawie praktycznej nauki zawodu.

Zaliczenie wcześniej odbytego kształcenia

W kursowym systemie kształcenia zawodowego przewidziano możliwość zaliczenia wcześniej uzyskanych efektów kształcenia, co pozwala skrócić okres nauki. Osobę podejmującą kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym zwalnia się – na jej wniosek – z zajęć dotyczących treści (efektów) kształcenia zrealizowanych w dotychczasowej nauce, jeżeli sposób organizacji kształcenia na danym kwalifikacyjnym kursie zawodowym umożliwi takie zwolnienie. Dokumentami uprawniającymi do zwolnienia z zajęć są:

1. dyplom potwierdzający kwalifikację zawodową lub świadectwo potwierdzające kwalifikację w zawodzie,
2. świadectwo uzyskania tytułu zawodowego, świadectwo czeladnicze lub dyplom mistrzowski,
3. świadectwo ukończenia szkoły prowadzącej kształcenie zawodowe lub liceum profilowanego,
4. zaświadczenie o ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego.

Przykład zaliczenia wcześniejszego kształcenia

Osoba, która po ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego z zakresu kwalifikacji E.3. Montaż urządzeń i systemów mechatronicznych podejmuje kształcenie na kwalifikacyjnym kursie zawodowym z zakresu kwalifikacji E.4. Użytkowanie urządzeń i systemów mechatronicznych, może ubiegać się o zwolnienie z zajęć dotyczących efektów kształcenia wspólnych dla wszystkich zawodów oraz efektów kształcenia wspólnych dla zawodów stanowiących podbudowę do kształcenia w zawodzie monter mechatronik, w którym wyodrębniono dane kwalifikacje – w sumie zwolnienie może objąć 600 godzin zajęć (vide: Tab. 1.).

Kwalifikacyjne kursy zawodowe on-line

Kwalifikacyjny kurs zawodowy może być prowadzony przez Internet z wykorzystaniem platformy e-learningowej, z wyjątkiem zajęć praktycznych i laboratoryjnych, przy czym zaliczenie kursu musi odbywać się w sposób tradycyjny. Podmioty prowadzące kursy z wykorzystaniem Internetu mają obowiązek:

- zapewnienia dostępu do oprogramowania umożliwiającego synchroniczną i asynchroniczną interakcję między słuchaczami a prowadzącymi zajęcia;
- zapewnienia słuchaczom przeszkolenia przygotowującego do kształcenia z wykorzystaniem Internetu, a także dostęp do odpowiednich materiałów dydaktycznych;
- kontrolowania na bieżąco postępów w nauce słuchaczy oraz weryfikowania ich wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych;
- kontrolowania aktywności osób prowadzących zajęcia.

W zakresie stopnia wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość w procesie edukacyjnym pozostawiono dużą swobodę i autonomię organizatorom kursów, w szczególności do ich kompetencji należy ustalenie liczby godzin zajęć prowadzonych z wykorzystaniem Internetu.

Przykładowe kursy e-learningowe możliwe do wykorzystania przez organizatorów kwalifikacyjnych kursów zawodowych są dostępne na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Edukacji Zawodowej i Ustawicznej www.koweziu.edu.pl.

Zaświadczenie o ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego

Kwalifikacyjny kurs zawodowy kończy się zaliczeniem w formie ustalonej przez podmiot prowadzący kurs. Do kompetencji podmiotu prowadzącego kurs należy też rozstrzygnięcie, czy i w jakiej formie będzie prowadzona bieżąca kontrola postępów w nauce słuchaczy oraz weryfikacja ich wiedzy i umiejętności. Osobie, która uzyskała zaliczenie, wydaje się zaświadczenie o ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego uprawniające do przystąpienia do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie kwalifikacji nauczanej na kursie. Egzamin organizuje podmiot prowadzący kurs.

Zaświadczenie o ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego nie ma rangi dokumentu potwierdzającego posiadanie kwalifikacji zawodowych. Wzór zaświadczenia

o ukończeniu kwalifikacyjnego kursu zawodowego określa załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

Osobie, która zdała egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie, okręgowa komisja egzaminacyjna wydaje świadectwo potwierdzające daną kwalifikację, będące dokumentem urzędowym stwierdzającym posiadanie kwalifikacji zawodowych.

Podmioty uprawnione do prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych

Kwalifikacyjne kursy zawodowe mogą być prowadzone przez:

1. szkoły prowadzące kształcenie zawodowe (publiczne i niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych) – w zakresie zawodów, w których kształcą oraz w zakresie obszarów kształcenia, do których są przypisane te zawody;
2. publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego oraz ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego;
3. instytucje rynku pracy, o których mowa w art. 6 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową;
4. podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie przepisów

ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Podmiot prowadzący kwalifikacyjny kurs zawodowy jest obowiązany poinformować okręgową komisję egzaminacyjną o rozpoczęciu kształcenia na kwalifikacyjnym kursie zawodowym w terminie 14 dni od daty rozpoczęcia zajęć, podając, m.in. termin rozpoczęcia i zakończenia kursu oraz wykaz słuchaczy.

Finansowanie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych

Zapewnienie warunków prowadzenia kwalifikacyjnych kursów zawodowych jest zadaniem oświatowym powiatu. W algorytmie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego wyodrębniono wagę $P32=0,68$ dla słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych organizowanych przez szkoły i placówki (waga nie obejmuje słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych prowadzonych przez placówki prowadzone przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub przez osoby fizyczne). Zatem powiat otrzymuje odpowiednie środki subwencyjne w zależności od liczby słuchaczy kwalifikacyjnych kursów zawodowych wykazanych w Systemie Informacji Oświatowej.

W odniesieniu do prowadzących kwalifikacyjne kursy zawodowe szkół publicznych

prowadzonych przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną, a także szkół niepublicznych posiadających uprawnienia szkoły publicznej, obowiązuje zasada finansowania „za efekt”. Szkoły takie otrzymują dotację z budżetu powiatu na każdego słuchacza kursu, który zdał egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie w zakresie danej kwalifikacji. Wysokość dotacji nie jest niższa niż kwota przewidziana na jednego słuchacza kwalifikacyjnego kursu zawodowego w części oświatowej subwencji ogólnej. Dotacja jest wypłacana pod warunkiem, że osoba prowadząca szkołę:

1. poda organowi właściwemu do udzielenia dotacji planowaną liczbę słuchaczy kursu nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji;
2. udokumentuje zdanie egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie w zakresie danej kwalifikacji przez słuchaczy kursu, w terminie 30 dni od daty ogłoszenia wyników tego egzaminu przez okręgową komisję egzaminacyjną.

Dotacja jest wypłacana jednorazowo w terminie 30 dni od złożenia przez osobę prowadzącą szkołę zaświadczenia wydanego przez okręgową komisję egzaminacyjną o wydaniu dyplomów potwierdzających kwalifikacje zawodowe (lub o zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie) osobom, które ukończyły kwalifikacyjny kurs zawodowy w tej szkole.

Kwalifikacyjne kursy zawodowe prowadzone przez szkoły i placówki samorządowe są bezpłatne.

Podstawy prawne:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 184, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. z 2012 r. poz. 7, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu (Dz. U. Nr 244, poz. 1626),
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2015 (Dz. U. poz. 1997). □

Monitoring zjawiska przedwczesnego kończenia nauki w Polsce i Europie

JOANNA JARMOĆ

KIEROWNIK PROJEKTU „PRZEDWCZESNE KOŃCZENIE NAUKI – MONITORING I PRZECIWDZIAŁANIE”

Problem przedwczesnego kończenia nauki jest coraz wyraźniej dostrzegany w Europie. W 2013 w ramach krajów Unii Europejskiej 12% osób w wieku 18-24 przedwcześnie zakończyło naukę (źródło: Education and Training Monitor 2014, European Commission). Zjawisko to niekorzystnie wpływa na dotknięte nim grupy społeczne, ale również na społeczeństwo jako całość. Wykształcenie w istotny sposób warunkuje poziom dochodów tych osób oraz jakość zatrudnienia. Skutkiem przerwania edukacji są poważne problemy w znalezieniu pracy, osoby te częściej są bezrobotne i zależne od pomocy społecznej. Ponadto, osoby rezygnujące z nauki rzadziej ponownie podejmują naukę, która wpływa na rozwój kwalifikacji w wieku dorosłym oraz rzadziej decydują się na zawodowe przekwalifikowanie. Z punktu widzenia społeczeństwa opisywane zjawisko spowal-

nia wzrost gospodarczy i ogranicza konkurencyjność gospodarki; osoby, które wcześniej przerywają naukę częściej niż inne korzystają z zasiłków, co dodatkowo obciąża budżet państwa.

Właściwy system monitoringu jest kluczowym czynnikiem pozwalającym na rzetelną analizę istniejącej sytuacji. Dobra jakość danych jest niezbędna do dokonania miarodajnej analizy i identyfikacji zagrożonych grup, obszarów oraz szkół, których zjawisko to dotyczy w największym stopniu. Poprawna lokalizacja obszarów oraz skali zjawiska pozwala na zaprojektowanie właściwych narzędzi przeciwdziałających temu zjawisku; jest kluczowa do analizy jego charakteru i opracowania właściwych środków zaradczych, które w efektywny sposób będą odpowiadały na aktualne potrzeby osób nim dotkniętych.

Konferencja 18 czerwca 2015 roku w Warszawie

Wartość współpracy ponadnarodowej

Zjawisko przedwczesnego kończenia nauki ma istotne znaczenie dla krajowych systemów edukacji, jednakże w kontekście współpracy pomiędzy krajami i tworzenia ogólnoeuropejskich polityk edukacyjnych znaczenia nabiera analiza powyższego zjawiska na poziomie europejskim, poszukiwania rozwiązań i najlepszych praktyk w różnych krajach borykających się z tym problemem. Powyższe spostrzeżenia stały się inspiracją do stworzenia międzynarodowego projektu badawczego koncentrującego się na zjawisku przedwczesnego kończenia nauki. Projekt **Przedwczesne kończenie nauki – monitoring i przeciwdziałanie (ESL – monitoring and prevention solutions)**, powołany do życia dzięki Programowi Erasmus+, koncentruje się na kompleksowej analizie zjawiska i poddaje w pierwszej kolejności badaniu systemu monitorowania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki, którego rezultatem stanowić będzie raport prezentujący wyniki prac. Drugą część projektu zapewni pogłębioną analizę w zakresie przeciwdziałania powyższemu zjawisku oraz integracji osób nim dotkniętych. Na tym etapie projektu powstanie również pakiet szkoleniowy upowszechniający zebrane wyniki i wspierający osoby na co dzień mające do czynienia z tematem przedwczesnego kończenia nauki m.in.: nauczycieli, pedagogów, dyrektorów szkół.

Analiza w projekcie dokonywana jest w szczególności w oparciu o dane z Polski, Wielkiej Brytanii i Włoch stanowiących kraje partnerstwa. Podmioty będące partnerami projektu to Kuratorium Oświaty w Warszawie, Sysco Polska, Eurocultura (Włochy) i Sysco Business Skills Academy (Wielka Brytania).

Raport dotyczący monitoringu zjawiska przedwczesnego kończenia nauki zostanie udostępniony w sierpniu 2015 r. Wszystkich zainteresowanych otrzymaniem raportu w wersji elektronicznej zachęcamy do kontaktu na konferencjaesl@syscopolska.pl. Wszystkie rezultaty projektu powstaną w języku angielskim (**dotatkowo w języku polskim**) i będą **nieodpłatnie udostępnione**.

Udostępnienie rezultatów II etapu projektu jest planowane na sierpień 2016.

Konferencja podsumowująca wyniki prac w ramach I etapu projektu

Dnia 18 czerwca 2015 r. w siedzibie Krajowej Rady Spółdzielczej odbyła się międzynarodowa konferencja poświęcona monitorowaniu zjawiska przedwczesnego kończenia

nauki i zaprezentowaniu wyników prac w ramach projektu „Przedwczesne kończenie nauki – monitoring i przeciwdziałanie (ESL – monitoring and prevention solutions)”.

Spotkanie otworzyła Pani Katarzyna Górska Mazowiecki Wicekurator Oświaty. W ramach konferencji zaprezentowano szerokiej publiczności cel projektu, istotę problemu badawczego oraz wyniki prowadzonych w ramach projektu badań. Wydarzenie uświetniły wystąpienia Pana Stanisława Drzażdżewskiego - Radcy Generalnego w Departamencie Strategii i Współpracy Międzynarodowej w Ministerstwie Edukacji Narodowej oraz dr Joanny Leek z Uniwersytetu Łódzkiego. W ramach dyskusji panelowej kończącej Konferencję przedstawiono sposoby monitorowania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki w szkołach różnego szczebla, w szkolnictwie wyższym oraz z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego.

W konferencji wzięło udział ponad 120 osób, w tym m.in.: nauczyciele, dyrektorzy szkół, pracownicy kuratorium, jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji trzeciego sektora.

Wnioski

Przeprowadzone badania wskazują, że pomimo prób harmonizacji systemów monitorowania zjawiska przedwczesnego kończenia nauki w ramach Unii Europejskiej nadal istnieje szereg barier utrudniających ten proces. Lokalizacja partnerów pozwoliła na przedstawienie problemu z punktu widzenia krajów reprezentujących środkowo-wschodnią, zachodnią i południową część Europy. Wszystkie kraje partnerstwa poważnie traktują wyżej wskazane zjawisko i poświęcają znaczącą uwagę i środki na jego monitorowanie, choć np. w przypadku Wielkiej Brytanii jako jedynego kraju główny nacisk monitoringu położony jest na NEETs (osoby niezatrudnione, nie uczestniczące w edukacji lub szkoleniu). Każdy z krajów posiada swój własny system monitorowania, różne priorytety dotyczące ich funkcjonowania, różną organizację oraz metodologię zbierania i opracowywania danych. Rozbieżności w systemach monitorowania wynikają również ze zróżnicowanych systemów edukacyjnych, różnie historycznych i kulturowych pomiędzy poszczególnymi krajami oraz niejednakowych priorytetów ekonomicznych. Niezależność systemów w istotny sposób utrudnia efektywność porównań między systemami na poziomie paneuropejskim i utrudnia proste porównywanie statystyk między krajami Unii Europejskiej. □

Nagroda im. Ireny Sendlerowej – IX edycja

Centrum Edukacji Obywatelskiej w Warszawie informuje, że do 15 września czeka na zgłoszenia nauczycieli, którzy uczą i wychowują w duchu tolerancji. Kapituła nagrody wybierze spośród nich jednego laureata.

Nagroda im. Ireny Sendlerowej „Za naprawianie świata” przyznawana jest nauczycielom, którzy:

- uczą i wychowują w duchu tolerancji i poszanowania dla innych,
- odgrywają ważną rolę w szkole i społeczności lokalnej,
- realizują konkretne projekty i działania angażujące dzieci oraz młodzież,
- ze swoimi działaniami wychodzą poza standard szkolny.

Kandydatów do nagrody zgłaszać mogą osoby trzecie, instytucje i organizacje. Nauczyciele mogą też sami zgłaszać swoje kandydatury. Ze wszystkich zgłoszeń kapituła wybierze 10 nominowanych, a spośród nich jednego laureata.

Celem nagrody jest upamiętnienie Ireny Sendlerowej – działaczki społecznej, Sprawiedliwej wśród Narodów Świata, która w czasie II wojny światowej uratowała ponad dwa tysiące żydowskich dzieci. Nagroda powstała z myślą o wspieraniu nauczycieli, którzy w swojej pracy z uczniami oraz członkami lokalnych społeczności kierują się wartościami bliskimi Irenie Sendlerowej: tolerancją, szacunkiem wobec odmienności, odpowiedzialnością za innych i odwagą.

Szczegółowe informacje dotyczące naboru zgłoszeń oraz regulaminu konkursu na stronie <http://www.ceo.org.pl/pl/sendler>

Źródło: www.kuratorium.waw.pl

Wakacyjne konkursy dla uczniów województwa mazowieckiego

Mazowiecki Kurator Oświaty we współpracy z Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatozem Zabytków ogłasza konkursy: fotograficzny i plastyczny. Prace konkursowe należy przesyłać do dnia 30 września 2015 r. na adres Kuratorium Oświaty w Warszawie. Regulaminy konkursów oraz karty zgłoszeniowe znajdują się na stronie Kuratorium Oświaty w Warszawie: www.kuratorium.waw.pl.

Konkurs fotograficzny „Zabytek w obiektywie”

Zadanie konkursowe polega na przygotowaniu dokumentacji zabytku zawierającej: zdjęcie, opis historii powstania zabytku oraz roli jaką odegrał lub odgrywa w dziejach kraju/regionu/okolicy. Konkurs skierowany jest do uczniowie gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych województwa mazowieckiego.

Regulamin konkursu dopuszcza wykonanie serii zdjęć (od 5 do 10 zdjęć) wybranego zabytku.

Konkurs plastyczny „Kronika zabytku”

Zadanie konkursowe polega na wykonaniu przez zespół, co najmniej dwuosobowy, pracy konkursowej w formie albumu/kroniki lub komiksu o zabytku poznanym podczas wakacyjnego wyjazdu. Adresem konkursu są uczniowie szkół podstawowych z klas IV- VI województwa mazowieckiego.

Kryteria ewaluacyjne w procesie doskonalenia jakości raportów (II)

GRAŻYNA WOLIŃSKA

STARSZY WIZYTATOR W WYDZIALE STRATEGII I NADZORU KURATORIUM OŚWIATY W WARSZAWIE

W poszukiwaniu argumentów dowodzących wypełniania przez szkoły i placówki wymagań zgodnie z ustalonymi kryteriami, tym razem **kilka refleksji o powszechności**.

Konceptualizacja każdego wymagania wskazuje konkretne kryteria aksjologiczne przypisane odpowiednim obszarom badania jako warunek ich spełnienia.

Kryterium powszechności, najczęściej wskazywane do spełnienia przez szkoły i placówki, to badanie w odniesieniu do liczby podmiotów, czyli pod kątem rozmiaru (skali) albo/i częstości występowania konkretnych rozwiązań pedagogicznych.¹ Mówiąc krótko: wszyscy i/lub większość oraz w każdym przypadku i/lub większości przypadków.

Na przykładzie wymagania „Procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się” spróbujemy dostrzec istotę powszechności w odniesieniu do:

1. (adekwatnych) działań prowadzonych przez (wszystkich/większości) nauczycieli, czyli pokazać swoisty katalog rozwiązań stosowany podczas (wszystkich/większości) lekcji,
2. (aktywnego) uczestnictwa (wszystkich/większości) uczniów na (wszystkich/większości) zajęciach.

Poszukiwaniu „powszechności” towarzyszyć będzie stanowisko profesora Erika De Corte: **Uczenie się powinno być aktywne, kumulacyjne, samoregulujące, nastawione na cel, umiejscowione w kontekście i oparte na współpracy.**²

Pisząc w 1. części o adekwatności podejmowanych w szkole działań, które wynikają, m. in. z diagnozy potrzeb i możliwości rozwojowych uczniów, możemy mówić o sukcesie szkoły. Dodajmy, jeśli działania te stanowią

powszechną praktykę wszystkich nauczycieli i objęci są nią wszyscy uczniowie, to już mamy do czynienia z „modelowym” procesem uczenia się.

Przyjrzyjmy się elementom, które składają się na ten model. Zbadajmy czy występują one wszystkie lub, które z nich, jak często, ile osób w tym uczestniczy? Te pytania będą pomocne w utwierdzeniu nas czy zachodzi spełnienie bądź niespełnienie kryterium powszechności w konkretnym obszarze badania.

Jakie więc elementy budują procesy edukacyjne umożliwiające uczenie się?

Rozwijanie u uczniów umiejętności uczenia się zachodzi w sprzyjającej atmosferze, w której ma miejsce podmiotowe traktowanie uczniów (każdego/wszystkich), motywowanie ich i wspieranie. Nie bez znaczenia są warunki tworzone przez nauczycieli (każdego/wszystkich) umożliwiające uczniom wpływanie na organizację zajęć czy wzajemne uczenie się: uczeń – nauczyciel, uczeń – uczeń, ale i nauczyciel – uczeń. Korzyści przyniosą kreowane przez nauczycieli sytuacje, w których uczniowie mogą odnieść się do dotychczasowych doświadczeń i umiejętności, dostrzec przydatność zdobywanej wiedzy w praktyce. W tak zorganizowanych procesach edukacyjnych uczniom łatwiej przychodzi rozumieć świat oraz lepiej funkcjonować w społeczności lokalnej.

¹ Konceptualizacja wymagań dla szkół i placówek – seo2.npseo

² E. de Corte, Historyczny rozwój myślenia o uczeniu się, [w:] Istota uczenia się. Wykorzystanie wyników badań w praktyce, red. H. Dumont, D. Istance, F. Benavides, Wolters Kluwer, Warszawa 2013

fot. Archiwum MKO

Te i inne jeszcze aspekty wskazane są zarówno w zakresie charakterystyk do spełnienia na poziomie D, jak i B. Przyporządowane narzędzia badawcze pozwalają na zebranie danych ilościowych i jakościowych z ankiet uczniów, rodziców, nauczycieli oraz obserwowanych zajęć i pokazanie tej skali w odniesieniu do liczby „ucziałowców”, a także częstości stosowania.

Na co jeszcze zwraca naszą uwagę konceptualizacja wymagania?

W organizowaniu procesów edukacyjnych w szkole lub placówce, służących rozwojowi uczniów, o powszechności świadczy suma pozytywnych odpowiedzi ankietowanych - musi być istotnie wyższa (nie 50% +1), od łącznej liczby negatywnych wskazań.

Warto podkreślić, że szczególnie w tym wymaganiu ważne w określeniu powszechności są dane ilościowe na marginesach i nie bez znaczenia jest analiza porównawcza.

Mając na uwadze te sugestie, poszukujemy w działaniach (adekwatnych) podejmowanych na lekcjach, pierwiastka powszechności, bazując na opiniach uczniów, rodziców i obserwacji zajęć. Czy z opinii wszystkich lub większości ankietowanych wynika odniesienie do wszystkich nauczycieli lub więk-

szości tych, którzy (tu kolejne wskazania z katalogu elementów sprzyjających uczeniu się) na każdej lekcji lub ich większości zrozumiale tłumaczą zagadnienia, potrafią zainteresować tematem lekcji, umożliwiają współpracę między uczniami, mają sposoby, by uczniowie chcieli i lubili się uczyć? Idąc dalej, czy uczniowie (wszyscy/większość) dostają informację o postępach w nauce, a ocenianie pomaga im się uczyć i planować indywidualny rozwój? Czy uczniowie deklarują zaangażowanie na zajęciach (wszystkich/ większości), nie mają obaw przed popełnianiem błędów, widzą w nich rolę korygującą, informacyjną w procesie uczenia się (tzw. „dobre błędy”)? Czy mają wsparcie nauczycieli (każdego/większości) w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, w refleksji nad tym, czego się nauczyli, w poszukiwaniu rozwiązań skutecznego uczenia się, w odniesieniu do indywidualnych potrzeb rozwojowych? Czy postawy i zachowania nauczycieli sprzyjają budowaniu przyjaznej i życzliwej atmosfery, sprawiedliwemu traktowaniu, poszanowaniu autonomii każdego ucznia? Obserwacja może nam jeszcze wzmocnić ten przekaz, zilustrować wzajemne relacje między nauczycielem i uczniami, postawę nauczyciela wobec uczniów (ich opinii czy/i inicjatyw) oraz nasilenie tych praktyk.

W tym miejscu trzeba podkreślić, jak ważne jest skrupulatne opisanie w arkuszu obserwacji konkretnych czynności, które miały miejsce na lekcji. Warto docenić wagę informacji gromadzonych w wyniku obserwacji tego wycinka szkolnej rzeczywistości. Jakość materiału mocno ułatwi nam analizę danych i da wizytatorowi mocny argument na potwierdzenie spełnienia lub niespełnienia danego obszaru badania. Jak wiemy, występuje tendencja do przypisywania właśnie temu narzędziu, istotnego znaczenia w badaniu ewaluacyjnym. Stąd, myślę też wielość pytań z obserwacji, do których się odnosimy w poszczególnych obszarach badania. Zderzenie opinii ankietowanych uczniów i rodziców z wiedzą pozyskaną przez wizytatorów podczas obserwowanych lekcji da szerszą perspektywę na zjawisko powszechności i wzmocni przekaz, czyniąc go rzetelnym i obiektywnym.

Czas na wymierne korzyści z ewaluacji

Świadomi poszukiwania celu, prowadzeni pytaniami badawczymi i ukierunkowani konkretnym kryterium, niczym na dłoni, dostrzeżemy: jest udziałem wszystkich/większości nauczycieli wprowadzanie na każdej/większości lekcji rozwiązań służących uczeniu się każdego/większości uczniów, czy też nie, i w jakim zakresie. Tyle mówi nam kryterium powszechności zawarte w wymaganiach, które wobec szkół i placówek stawia państwo, o czym stanowią regulacje prawne³.

W przypadku, kiedy szkoły/placówki podejmują się „czytania” ewaluacji, możemy mówić o wartości dodanej. To swoista informacja zwrotna, którą można przekuć na wytyczenie bliższej i dalszej perspektywy edukacyjnej – planowych działań, powszechnie realizowanych i adekwatnych do potrzeb uczniów oraz zmieniającego się świata. Wiedza ta może stanowić podstawę do opracowania strategii działania kierunkującej organizację procesów edukacyjnych sprzyjających uczeniu się „tu i teraz”, by rozbudzić naturalną potrzebę uczenia się przez całe życie. Po co? Po to, by być przygotowanym na przyszłość, której nie da się dzisiaj dołącznie przewidzieć, więc tak „just in case”. W tym kontekście kluczowa jest myśl, że uczenie się „jutro” może zależeć od tego, jak uczeń doświadcza edukacji „dzisiaj”.⁴ □

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. Nr 168, poz. 1324 ze zmianami)

⁴ J. Kotodziejczyk, I. Starypan, Cenniejsza niż złoto. Rzecz o promowaniu wartości edukacji, [w:] Jakość edukacji. Różnorodne perspektywy, red. G. Mazurkiewicz, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2012

„Wszyscy tworzymy bezpieczną szkołę”

**Wywiad
z Wojewodą Mazowieckim
Jackiem Kozłowskim**

Czy w szkołach jest bezpiecznie - to jedno z najczęstszych pytań rodziców. Jak Pan ocenia poziom bezpieczeństwa w szkołach?

Dobrze. Co roku organizujemy debaty, by zdiagnozować oczekiwania lokalnych społeczności w zakresie bezpieczeństwa. W spotkaniach uczestniczą osobiście. Biorą w nich udział również komendanci policji, samorządowcy i organizacje pozarządowe. W tym roku na Mazowszu debat było 28 i na żadnej mieszkańcy nie zgłaszali problemów z bezpieczeństwem w szkołach. To cieszy, ale nie oznacza, że możemy osiąść na laurach. Dlatego podejmujemy różne działania, m.in. programy rządowe, służące wypracowaniu skutecznych metod radzenia sobie z wyzwaniami, stojącymi obecnie przed szkołami.

Od wielu lat w celu podniesienia bezpieczeństwa w szkołach różne podmioty (gminy, organizacje pozarządowe) mogą ubiegać się o wsparcie m.in. z programów rządowych. Taka możliwość istnieje od ubiegłego roku również w ramach kontynuacji programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła”.

Przyjazna szkoła to taka, która potrafi rozpoznać problemy i je rozwiązać, budując jednocześnie pozytywny klimat. W szkołach wdrażane są programy profilaktyczne ukierunkowane na rozwiązywanie konfliktów z wykorzystaniem mediacji i negocjacji. „Bezpieczna i przyjazna szkoła” obejmuje wiele aspektów bezpieczeństwa. To przede wszystkim atmosfera współpracy, dialogu, zaufania, wzajemnej komunikacji. To również przekazanie nauczycielom narzędzi do radzenia sobie ze stresem czy umiejętności działania w trudnych sytuacjach. Przecież bezpieczną i przyjazną szkołę tworzy nie tylko dyrektor, dobrze przygotowani i mający odpowiednią wiedzę nauczyciele, świadomi swych praw i obowiązków uczniowie oraz zaangażowani rodzice. Potrzebne jest też wsparcie otoczenia, w tym samorządu, organizacji pozarządowych czy służb mundurowych. Program jest właśnie płaszczyzną takiej współpracy. Zadania będą finansowane w formie dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych na podstawie porozumień oraz umów zawartych z wojewodą.

Pamiętajmy też o możliwości korzystania ze „starego”, dobrego programu Razem Bezpieczniej. Od 2007 r. na bezpieczeństwo w mazowieckich szkołach przekazałem ok. 450 tys. zł rządowych dotacji.

Od września rusza „Bezpieczna +” - kolejny rządowy program, wspomagający bezpieczeństwo w szkołach.

Trwają nad nim prace. Będzie dotyczyć reagowania na zagrożenia w cyberprzestrzeni oraz poprawy bezpieczeństwa szkolnych sieci komputerowych. Po przeprowadzeniu audytu bezpieczeństwa opracowane zostaną rekomendacje do szkolnych procedur działania w sytuacjach kryzysowych. Pracownicy szkół zostaną przeszkoleni, jak postępować w takich przypadkach. Tam, gdzie jest to niezbędne, zostanie wdrożony monitoring. Doposażone zostaną sale edukacyjne w jednostkach Państwowej Straży Pożarnej, w których strażacy poprowadzą zajęcia dla uczniów. Dofinansowanie będzie też przeznaczone na stworzenie materiałów edukacyjnych i informacyjnych. Na realizację działań wojewodowie otrzymają środki, które rozdysponują pomiędzy organy prowadzące szkoły, wybierając najlepsze projekty.

Bezpieczeństwo to również kwestie związane z profilaktyką żywienia w szkołach. Na Mazowszu obserwujemy znaczny wzrost liczby dzieci z nadwagą i otyłością.

W naszym województwie odsetek dzieci otyłych jest najwyższy w Polsce i wynosi 32 proc. Według danych UNICEF Polska, mazowieckie jest na pierwszym miejscu pod względem tempa przyrostu dzieci z nadwagą! Dwuipółkrotny wzrost w ciągu dekad. Dużą rolę w kształtowaniu zdrowych nawyków żywieniowych pełni szkoła, w której dzieci spędzają około 7–8 godzin dziennie. To, jak jedzą, wpływa na ich rozwój fizyczny, intelektualny, emocjonalny oraz na zdolność uczenia się. Dlatego bardzo ważna jest edukacja prozdrowotna oraz prawidłowa organizacja żywienia dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych. Polega ona m.in. na wprowadzeniu dłuższych przerw śniadaniowych (15–20 min) i obiadowych (20–30 min), wspólnym z nauczycielem przygotowaniu śniadań i spokojnym zjadaniu ich w sali lekcyjnej, stołówce lub świetlicy, a także na dożywianiu większej liczby uczniów. W ramach edukacji szkoły mogą prowadzić warsztaty kulinarne, uczniowie mogą się angażować w prowadzenie szkolnego sklepiku, roślinnego ogródka edukacyjnego. Z drugiej strony będzie to podnoszenie kwalifikacji personelu przygotowującego posiłki.

Od września wchodzi w życie nowe przepisy ustawy o bezpieczeństwie żywienia i żywności. Czy pomogą zachęcić dzieci, ale również ich rodziców do prowadzenia zdrowego stylu życia?

Nowe przepisy spowodują, że ze stołówek, sklepików, bufetów i automatów wycofane będą produkty z dużą zawartością składników szkodliwych dla rozwoju, takich jak cukier, tłuszcze czy sól. Ministerstwo Zdrowia określiło rozporządzeniem listę dozwolonych grup produktów spożywczych, ze względu ich wartość odżywczą, zdrowotną i normy żywieniowe. To, czy ta reforma się uda, zależy w dużej mierze od współpracy z rodzicami i pozyskania ich, by np. nie dawali swojemu dziecku słodyczy do szkoły. Dlatego jesienią dyrektorzy szkół będą organizować spotkania w tej sprawie. Z naszej strony, z mazowieckim kuratorem oświaty zorganizowaliśmy w maju i czerwcu br. cykl konferencji skierowanych do dyrektorów szkół i placówek oświatowo-wychowawczych oraz przedstawicieli samorządu. Staraliśmy się pokazać praktyczny wymiar zmian poprzez m.in. zaprezentowanie doświadczeń Urzędu m.st. Warszawy, który jako pierwszy na Mazowszu wdrożył program zdrowego żywienia w szkołach w ramach kampanii „Wiem, co jem”.

Na co Pana zdaniem szkoły powinny zwrócić szczególną uwagę w kwestiach bezpieczeństwa?

Szkoły wykonują ogromną pracę na rzecz bezpieczeństwa. Jestem pewny, że będzie to procentować w młodym pokoleniu. Ważne, że edukacja w tym obszarze ma wymiar coraz bardziej praktyczny, szkoła otwiera się na współpracę ze służbami – w lekcjach uczestniczą policjanci, strażacy. Przecież nikt nie przekona uczniów bardziej, niż osoby dbające o bezpieczeństwo na co dzień.

Obszary do rozwoju widzę trzy. Pierwszy to upowszechnienie postrzegania bezpieczeństwa dzieci szerzej niż w obrębie granic terenu szkoły. Drugi to zwiększenie zaangażowania szkół w zapobieganie przemocy domowej. Pamiętajmy, że pedagogzy i nauczyciele mają uprawnienia, by wszcząć procedurę Niebieskiej Karty. Z danych wynika jednak, że bardzo rzadko to robią, a przecież są na co dzień z dzieckiem, widzą jego problemy i często znają sytuację rodzinną uczniów. Są pierwszym ogniwem, które może dostrzec niepokojące sygnały. Po trzecie, otwartość na rozwiązywanie problemów wspólne z rodzicami uczniów. Szkoła jest idealnym partnerem do edukowania i wspierania coraz bardziej zapracowanych rodziców w przeciwdziałaniu i zaęgieniu powstających się nowych zagrożeń, takich jak dopalacze czy cyberprzemoc. Również dzięki wspomnianym programom. □

Postępowanie dyscyplinarne dla nauczycieli

ELŻBIETA WOSZCZYK, IWONA REK

RZECZNIK DYSCYPLINARNY DLA KOMISJI DYSCYPLINARNEJ DLA NAUCZYCIELI PRZY WOJEWODZIE MAZOWIECKIM
PRZEWODNICZĄCA KOMISJI DYSCYPLINARNEJ DLA NAUCZYCIELI PRZY WOJEWODZIE MAZOWIECKIM

Tryb postępowania dyscyplinarnego dla nauczycieli został określony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego, jak również w ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (art. od 75 do 85). Odpowiedzialności dyscyplinarnej podlegają wszyscy nauczyciele, wychowawcy i inni pracownicy pedagogiczni zatrudnieni w przedszkolach, szkołach i innych placówkach wymienionych w art. 1 ww. ustawy.

Postępowanie dyscyplinarne dla nauczycieli należy podzielić na dwa etapy. Pierwszy etap związany jest z prowadzonym przez rzecznika dyscyplinarnego postępowaniem mającym ustalić zasadność zarzutu uchybienia godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela oraz okoliczności przewinie-

nia (postępowanie wyjaśniające). Natomiast drugi etap dotyczy postępowania przed komisjami dyscyplinarnymi pierwszej i drugiej instancji. Właściwość miejscową komisji ustala się według miejsca zatrudnienia obwinionego w chwili popełnienia czynu. Komisja pierwszej instancji działa przy wojewodach dla nauczycieli wszystkich szkół na terenie województwa. Natomiast komisja drugiej instancji działa przy ministrze właściwym do spraw oświaty i wychowania, a w sprawach dyscyplinarnych nauczycieli szkół artystycznych - odwoławcza komisja dyscyplinarna przy ministrze właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Postępowanie dyscyplinarne nie może być wszczęte po upływie 3 miesięcy od dnia uzyskania przez właściwy organ, przy którym powołana została komisja dyscyplinarna - wiadomości o popełnieniu czynu uzasadnia-

jącego nałożenie kary i po upływie 3 lat od popełnienia tego czynu. Jeżeli jednak czyn stanowi przestępstwo, okres ten nie może być krótszy od okresu przedawnienia ścigania tego przestępstwa.

Pierwszy etap

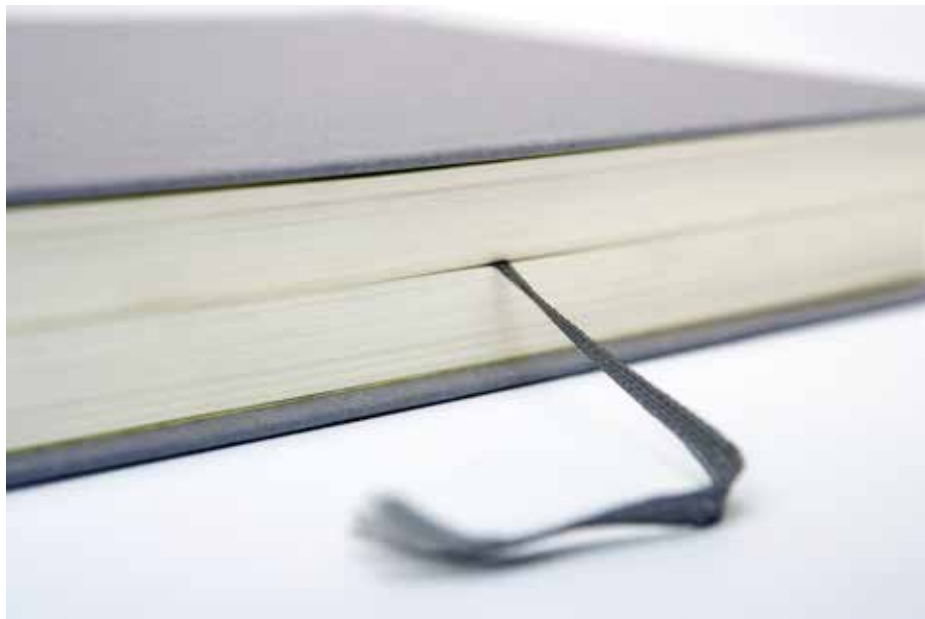
POSTĘPOWANIE WYJAŚNIAJĄCE PRZED RZECZNIKIEM DYSCYPLINARNYM

Wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego kieruje się do wojewody mazowieckiego, który po analizie dokumentów decyduje o wszczęciu postępowania i poleca rzecznikowi dyscyplinarnemu wszczęcie procedury. Może również odmówić wszczęcia postępowania. Jeżeli zostaje ono wszczęte, rzecznik dyscyplinarny zawiadamia o tym wyłącznie obwinionego, dyrektora szkoły, w której obwiniony jest zatrudniony, albo organ prowadzący szkołę, jeżeli obwinionym jest dyrektor szkoły, a także organ, przy którym działa komisja, czyli wojewodę mazowieckiego.

W toku postępowania wyjaśniającego rzecznik dyscyplinarny może przesłuchiwać świadków i biegłych oraz zbierać i przeprowadzać wszelkie dowody konieczne dla wyjaśnienia sprawy. Należy przesłuchać obwinionego oraz umożliwić mu złożenie wyjaśnień mogących mieć znaczenie dla sprawy. Obwiniony ma również prawo odmówić złożenia wyjaśnień.

Rzecznik dyscyplinarny nie wszczyną postępowania, a wszczęte umarza, gdy:

- czynności wyjaśniające nie potwierdziły popełnienia przez nauczyciela zarzuczonego przewinienia,
- popełnione przewinienie nie zawiera znamion uchybienia godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela,
- za popełnione przewinienie nauczyciel

został ukarany karą porządkową zgodnie z art. 108 Kodeksu pracy,

- nauczyciel zmarł,
- nastąpiło przedawnienie odpowiedzialności dyscyplinarnej,
- właściwy publiczny zakład opieki zdrowotnej stwierdził chorobę psychiczną nauczyciela w chwili popełnienia przewinienia, która wykluczała lub ograniczała świadomość popełnienia lub oceny czynu.

W 2014 r. do rzecznika dyscyplinarnego wpłynęło 443 sprawy, z czego 86 to wnioski o wszczęcie postępowania wyjaśniającego. Wojewoda mazowiecki po analizie wniosków i zleceniu zbadania sprawy w trybie nadzoru pedagogicznego (m.in. Mazowieckiego Kuratora Oświaty, Ministra Sprawiedliwości, Centrum Edukacji Artystycznego) polecił rzecznikowi wszcząć 31 spraw. Wnioski o wszczęcie postępowania wyjaśniającego najczęściej składają dyrektorzy szkół.

Przyczyny odmowy wszczęcia postępowania wyjaśniającego

dyrektor wymierzył karę porządkową,

zgłoszona sprawa powinna być rozpatrzona przez dyrektora szkoły w trybie nadzoru pedagogicznego; zgłoszona sprawa nie dotyczyła art. 6 Karty Nauczyciela;

sprawa powinna być rozpatrzona przez organ prowadzący;

sprawa powinna być rozpatrzona przez sądy powszechne;

brak konkretnych informacji w sprawie (daty zdarzenia, wobec kogo nastąpiło naruszenie, kto dopuścił się czynu)

W prównaniu z ubiegłymi latami, wzrasta liczba wniosków kierowanych do wojewody mazowieckiego o wszczęcie postępowania wyjaśniającego. W 2012 r. - wszczęto 30 spraw, z czego 8 zostało umorzonych (nie potwierdziły się zarzuty), w 2013 r. wszczęto 17 spraw, z czego 5 umorzono, w 2014 r. wszczęto 31 spraw, z czego 6 umorzono. W 2015 r. na dzień 30 czerwca wszczęto już 27 spraw.

Jeżeli wyniki postępowania wyjaśniającego wskazują, iż obwiniony uchybił godności zawodu lub obowiązkom nauczyciela, rzecznik dyscyplinarny sporządza wniosek o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i kieruje go do komisji wraz z aktami sprawy i teczka akt osobowych obwinionego.

Drugi etap

POSTĘPOWANIE PRZED KOMISJĄ DYSCYPLINARNĄ

Zgodnie z zapisami Karty Nauczyciela oraz rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim na wniosek Rzecznika Dyscyplinarnego dla Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim wszczynają postępowanie i przeprowadza rozprawę dyscyplinarną.

Do najczęstszych wykroczeń przeciwko obowiązkowi wymienionym w art. 6 ww. ustawy oraz uchybiających godności zawodu nauczyciela należy m.in.: stosowanie przemocy fizycznej i psychicznej wobec uczniów, wychowanków, wyśmiewanie uczniów, uporczywe dokuczanie, czyny nierządne, udzielanie niedozwolonej pomocy uczniom podczas sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych, naruszanie godności ucznia i praw dziecka, naruszenie obowiązku trzeźwości w szkole i poza nią, pozostawienie uczniów bez opieki podczas zajęć, fałszowanie dokumentów, spożywanie alkoholu z młodzieżą oraz skazanie wyrokami sądowymi, w tym wyrokami za przestępstwa umyślne.

Od 2011 r. do Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim wpłynęło 119 spraw, które zostały rozpatrzone przez składy orzekające. Wydano 74 orzeczenia dyscyplinarne (40 nagan z ostrzeżeniem, 10 zwolnień z pracy, 4 zwolnienia z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w zawodzie nauczycielskim w okresie 3 lat od ukarania, 6 wydaleń z zawodu, 10 umorzeń, 4 uniewinnienia) oraz 31 postanowienia utrzymujące w mocy, ewentualnie uchylające decyzje dyrektorów i organów prowadzących w sprawach zawieszenia w pełnieniu obowiązków nauczyciela. Obwinieni nauczyciele złożyli 43 odwołania od orzeczeń dyscyplinarnych wydawanych przez składy orzekające Komisji pierwszej instancji, które w zdecydowanej większości Odwoławcza Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Ministrze Edukacji Narodowej utrzymała w mocy.

W chwili obecnej na rozpoznanie oczekuje 19 spraw (zawieszono postępowania dyscyplinarne z uwagi na prowadzone postępowania prokuratorskie i karne).

komisje dyscyplinarne są niezawisłe w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego

Zgodnie z art. 78 Karty Nauczyciela komisje dyscyplinarne są niezawisłe w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego. Oznacza to, że członkowie komisji przy orzekaniu podlegają wyłącznie obowiązującym przepisom prawa i własnemu wewnętrznemu przekonaniu oraz są wolni od jakichkolwiek wpływów i nacisków zmierzających do rozpatrzenia sprawy w określony sposób. Równocześnie należy wskazać, że orzeczeniu z dnia 11 maja 2000 r. (III SZ2/0) Sąd Najwyższy stwierdził, że komisje dyscyplinarne dla nauczycieli pierwszej i drugiej instancji korzystają z autonomii. Zatem orzeczenia i postanowienia wydawane przez składy orzekające mogą być odmienne.

Zarówno Rzecznik Dyscyplinarny, jak i Komisja Dyscyplinarna dla Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim współpracuje z Biurem Rzecznika Praw Dziecka, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, prokuraturami, sądami rejonowymi, okręgowymi i apelacyjnymi. Udostępnia akta dyscyplinarne obwinionych nauczycieli na pisemne żądanie Najwyższej Izby Kontroli, sądom, prokuraturom, policji. Korzysta z pomocy prawników z Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Kuratorium Oświaty w Warszawie. □

Najczęściej proponowane kary w postępowaniu wyjaśniającym prowadzonym przez rzecznika dyscyplinarnego	LATA		
	2012	2013	2014
Nagana z ostrzeżeniem	12	4	14
Zwolnienie z pracy	6	4	3
Zwolnienie z pracy z zakazem przyjmowania ukaranego do pracy w okresie 3 lat od ukarania	0	0	4
Wydalenie z zawodu	4	4	4

KWALIFIKACJE NAUCZYCIELI – zmiany w przepisach od 1 września 2015 r.

MARIA GADAJ, DANUTA WROTKOWSKA

SPECJALISTA W WYDZIALE STRATEGII I NADZORU PEDAGOGICZNEGO KURATORIUM OŚWIATY W WARSZAWIE
STARSZY WIZYTATOR W WYDZIALE STRATEGII I NADZORU PEDAGOGICZNEGO KURATORIUM OŚWIATY W WARSZAWIE

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz.U. 2013, poz. 1207 ze zm.) określa szczegółowe kwalifikacje wymagane od nauczycieli, wskazując w szczególności poziom wykształcenia i jego zakres w odniesieniu do poszczególnych typów szkół i placówek.

Nowelizacja wyżej przywołanego rozporządzenia ma na celu:

- dostosowanie wymagań kwalifikacyjnych do przepisów regulujących kwestie kształcenia nauczycieli – standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela,
- ustalenie wymagań kwalifikacyjnych wobec trenerów i instruktorów sportu w związku z deregulacją wyżej wymienionych zawodów,
- określenie wymagań kwalifikacyjnych do nauczania języków obcych w przedszkolach i klasach I-III szkół podstawowych z uwzględnieniem możliwości kształcenia nauczycieli wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej w zakresie dwóch specjalności,
- określenie wymagań kwalifikacyjnych do zajmowania stanowiska nauczyciela-psychologa, nauczyciela-pedagoga i nauczyciela-logopedy w przedszkolach,
- wprowadzenie uzupełnienia do załącznika do rozporządzenia określającego wykaz świadectw potwierdzających wymaganą od nauczycieli znajomość języka obcego.

Najistotniejszą zmianą jest dostosowanie wymagań kwalifikacyjnych nauczycieli do obowiązujących od roku akademi-

kiego 2012/2013 przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. 2012, poz. 131), bowiem w roku akademickim 2014/2015 pierwsi absolwenci ukończą studia pierwszego stopnia realizowane na podstawie nowych standardów. Stosownie do uregulowań zawartych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego kształcenie na studiach pierwszego stopnia obejmuje wyłącznie przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela w przedszkolach i szkołach podstawowych, a na studiach drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich przygotowuje do pracy na stanowisku nauczyciela we wszystkich typach szkół i placówek.

dostosowano strukturę szkolnictwa do nowego modelu kształcenia zawodowego i ustawicznego

Nowe zapisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zawierają wymagania kwalifikacyjne w stosunku do nauczycieli zatrudnionych w gimnazjach, zasadniczych szkołach zawodowych, placówkach wychowania pozaszkolnego, placówkach zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania, a także w stosunku do wychowawców w szkolnych schroniskach młodzieżowych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich, zakładach po-

prawczych dla nieletnich z upośledzeniem umysłowym.

Nauczyciele i wychowawcy zatrudnieni w wyżej wymienionych szkołach i placówkach będą musieli legitymować się dyplomem ukończenia studiów drugiego stopnia oraz posiadać przygotowanie pedagogiczne.

Analogiczne zmiany w zakresie wymaganego poziomu wykształcenia odpowiednio do danego typu szkoły lub rodzaju placówki odnoszą się do wymagań kwalifikacyjnych wobec nauczycieli języków obcych, nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach i szkołach specjalnych, nauczycieli-pedagogów, nauczycieli-logopedów, nauczycieli-doradców zawodowych oraz nauczycieli-wychowawców w świetlicach szkolnych.

W rozporządzeniu zmieniającym rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli **wymagania kwalifikacyjne** określono jako konieczność ukończenia:

- studiów wyższych na kierunku (specjalności) zgodnym z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami lub
- studiów wyższych na kierunku, którego efekty kształcenia w zakresie wiedzy i umiejętności odnoszą się do treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć.

Zmiana ta wynika z potrzeby dostosowania przepisów § 2 ust.1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli nie-

mających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli, do terminologii wynikającej z rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz.U. 2011, nr 253, poz. 1520).

Przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011, nr 205, poz. 1206) dostosowano strukturę szkolnictwa do nowego modelu kształcenia zawodowego i ustawicznego. Obecnie nowa struktura szkolnictwa ponadgimnazjalnego obejmuje: zasadniczą szkołę zawodową, technikum, liceum ogólnokształcące, szkołę policealną oraz szkołę specjalną przysposabiającą do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Wobec powyższego, z dniem 1 września 2015 r. przestaną funkcjonować w systemie oświaty licea profilowane, uzupełniające licea ogólnokształcące i technika uzupełniające.

Natomiast przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz.U. 2013, poz. 829) zniosły tryb przyznawania uprawnień instruktorskich i trenerских w związku z deregulacją tych zawodów. Od dnia 23 sierpnia 2013 r. trenerem lub instruktorem sportu w sportach, w których działają polskie związki sportowe, może być osoba, która: ukończyła 18 lat, posiada co najmniej wykształcenie średnie, posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do wykonywania zadań trenera lub instruktora sportu, nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo, o którym mowa w art. 46-50 lub określone w rozdziale XIX, XXIII, z wyjątkiem art. 192 i art. 193, rozdziale XXV i XXVI ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553 ze zm.).

W celu dostosowania przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli do zmian wdrożonych ustawą deregulacyjną w zakresie zawodów trenera i instruktora sportu za optymalne uznać należy zachowanie stanu obecnego, a zatem kwalifikacje do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego realizowanych w formach pozalekcyjnych lub pozaszkolnych oraz zajęć szkolenia sportowego w szkołach i klasach sportowych oraz mistrzostwa sportowego będą miały

osoby, które posiadają świadectwo dojrzałości i tytuł zawodowy trenera lub instruktora w określonej dyscyplinie sportu, uzyskany na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów.

Natomiast w przypadku trenerów i instruktorów spełniających wymagania zmienionego przepisu art. 41 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. 2014, poz. 715), zatrudnienie tych osób jest możliwe na podstawie art. 7 ust. 1a i 1b ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004, nr 256, poz. 2572 ze zm.), zgodnie z którym w uzasadnionych przypadkach w szkole publicznej może być, za zgodą kuratora oświaty, zatrudniona osoba niebędąca nauczycielem, posiadająca przygotowanie uznane przez dyrektora szkoły za odpowiednie do prowadzenia danych zajęć. Osobę tę zatrudnia się na zasadach określonych w Kodeksie pracy, z tym że do osoby tej stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć edukacyjnych nauczycieli oraz ustala się wynagrodzenie nie wyższe niż przewidziane dla nauczyciela dyplomowanego.

Stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli (Dz.U. 2004, nr 207, poz. 2110) w trakcie studiów pierwszego stopnia student przygotowujący do zawodu nauczyciela uzyskiwał kwalifikacje do nauczania dwóch przedmiotów (prowadzenia dwóch rodzajów zajęć), z których jeden stanowił przedmiot główny, a drugi – dodatkowy.

Studia drugiego stopnia realizowane były w zakresie jednej specjalności, a po spełnieniu wymagań określonych przepisami rozporządzenia mogły być realizowane także w zakresie dwóch specjalności. W związku z tym uczelnie mogły zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli, realizować studia na kierunku pedagogika w zakresie przygotowującym do pracy w przedszkolu i klasach I-III szkół podstawowych (specjalność główna) i języka obcego (specjalność dodatkowa).

Zatem kwalifikacje do nauczania języków obcych w przedszkolach i klasach I-III szkół podstawowych posiadać będzie osoba, która ukończyła studia wyższe na kierunku pedagogika w zakresie dającym przygotowanie do nauczania w przedszkolach lub klasach I-III szkół podstawowych z dodatkową specjalnością nauczycielską z danego języka obcego.

Przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w spra-

wie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli, dotyczące kwalifikacji nauczycieli szkół i placówek specjalnych, nauczycieli-pedagogów, nauczycieli-logopedów oraz nauczycieli-wychowawców w świetlicach szkolnych, dostosowano do zakresu kształcenia realizowanego od roku akademickiego 2012/2013 w systemie szkolnictwa wyższego, zgodnie z którym kształcenie na studiach pierwszego stopnia obejmuje wyłącznie przygotowanie do wykonywania zawodu nauczyciela w przedszkolach i szkołach podstawowych, a na studiach drugiego stopnia i jednolitych studiach magisterskich do pracy we wszystkich typach szkół i rodzajach placówek.

w uzasadnionych przypadkach w szkole publicznej może być, za zgodą kuratora oświaty, zatrudniona osoba niebędąca nauczycielem

Załącznik do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli zawiera wykaz świadectw znajomości języków obcych uznawanych przez Ministra Edukacji Narodowej jako potwierdzenie kwalifikacji do nauczania danego języka obcego przez osoby spełniające pozostałe wymagania kwalifikacyjne.

Do wykazu świadectw potwierdzających znajomość języków obcych wprowadzono świadectwa z egzaminów przeprowadzanych przez *The European Language Certificates (telc GmbH) z języka angielskiego i języka niemieckiego na poziomie podstawowym, zaawansowanym i biegłym oraz języka francuskiego, języka hiszpańskiego i języka włoskiego na poziomie podstawowym*, a także zaktualizowano listę egzaminów uznawanych przez Ministra Edukacji Narodowej za potwierdzenie odpowiedniej znajomości języka obcego, dostosowując ją do poziomów egzaminów w skali ALTE (Association of Language Testers in Europe). □

BEZROBOTNI NAUCZYCIELE –

Informacja Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

JUSTYNA FLIS-MARIAŃSKA

INSPEKTOR W WYDZIALE STRATEGII I NADZORU KURATORIUM OŚWIATY W WARSZAWIE

Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie w 2014 roku w urzędach pracy województwa mazowieckiego zarejestrowało się 5936 nauczycieli różnych specjalności, z czego prawie 17% stanowiły osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

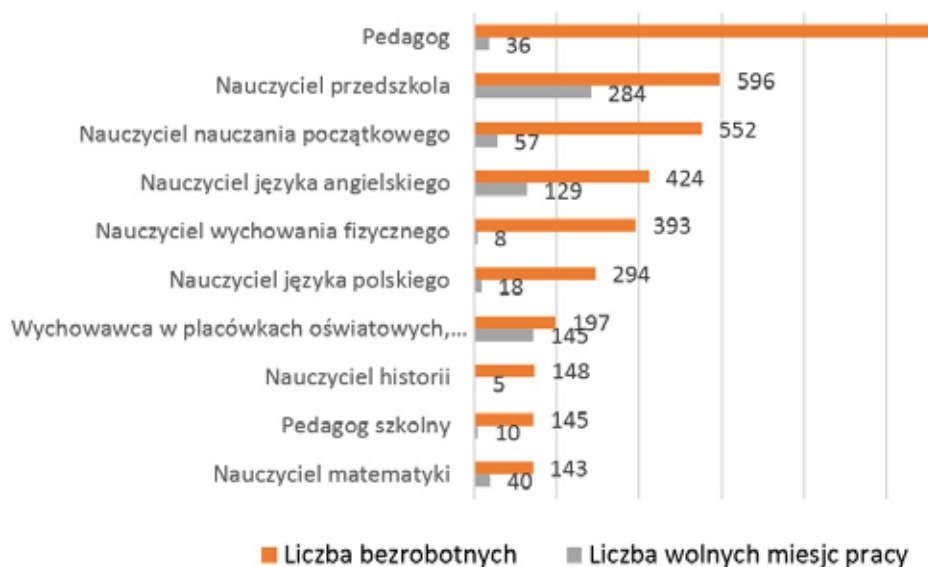
W szkołach i placówkach województwa mazowieckiego w 2014 roku zatrudnionych było 98 974 nauczycieli. Pod koniec grudnia tego roku, w urzędach pracy województwa mazowieckiego zarejestrowanych było 3894 bezrobotnych nauczycieli. Ogółem, w ewidencji urzędów pracy na Mazowszu pozostało 249 777 bezrobotnych a stopa bezrobocia dla województwa wynosiła 9,8%.

Napływ bezrobotnych nauczycieli w 2014 roku

Według danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie w 2014 roku w urzędach pracy województwa mazowieckiego zarejestrowało się 5936 nauczycieli różnych specjalności, z czego prawie 17% stanowiły osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki.

Obserwując napływ bezrobotnych nauczycieli przez pryzmat specjalności zdecydowanie wyróżniają się pedagodzy. W 2014 roku zarejestrowano 1526 bezrobotnych pedagogów oraz 145 pedagogów szkolnych, co w sumie daje 28,15% ogółu nowo zarejestrowanych nauczycieli. Drugą pod wzglę-

Wykres 1. Najliczniejsze specjalności pod względem liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2014 roku

Źródło: na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Tab. 1. Liczba nauczycieli w województwie mazowieckim na podstawie SIO stan na 30.09.2014 r.					
Nauczyciele	Stażysta	Kontrak-towy	Miano-wany	Dyplo-mowany	Razem
	10 720	19 591	25 928	42 735	98 974
Pełnozatrudnieni	6 277	14 799	20 482	38 616	80 174
Niepełnozatrudnieni	4 443	4 792	5 446	4 119	18 800
Liczba etatów	8 672,04	18 914,09	25 443,92	43 952,78	96 982,83

Źródło: <http://www.cie.men.gov.pl/index.php/dane-statystyczne/142.html>

dem liczebności grupę tworzą nauczyciele przedszkola oraz nauczania początkowego. W 2014 roku w mazowieckich urzędach pracy zarejestrowano w sumie ponad tysiąc przedstawicieli tych specjalności. Problemy ze znalezieniem pracy mieli także nauczyciele języka angielskiego (424 osoby), nauczyciele wychowania fizycznego (393 osoby) oraz poloniści (294 osoby). Stosunkowo duży napływ bezrobotnych występuje wśród wychowawców w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (197 osób), nauczycieli historii (148 osób) czy nauczycieli matematyki (143 osoby).

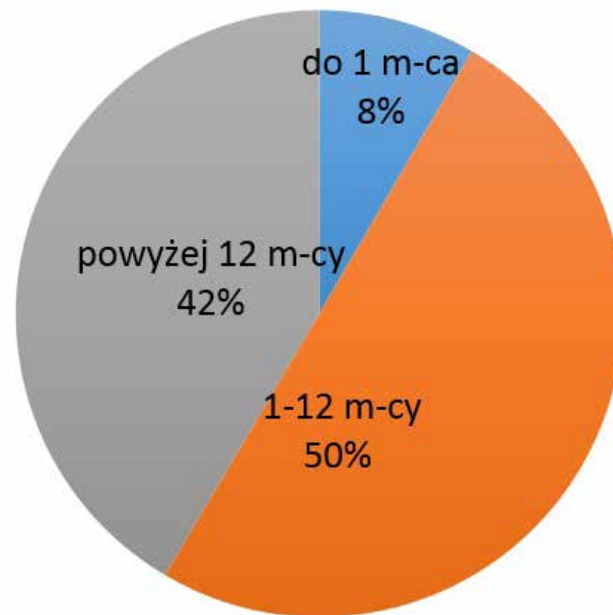
Patrząc na stosunek liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych nauczycieli do liczby zgłoszonych w 2014 roku wolnych miejsc pracy można zauważyć, iż problemów ze znalezieniem pracy na terenie województwa mazowieckiego nie powinni mieć wychowawcy w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (145 wolnych miejsc pracy). Stosunkowo dużo ofert pracy skierowanych jest do nauczycieli języka angielskiego - 129 wolnych miejsc pracy. Nieco większe zapotrzebowanie na rynku pracy występuje na lektorów języka angielskiego – w 2014 roku zgłoszono 134 wolne miejsca pracy. Na nauczycieli wychowania przedszkolnego czekały w 2014 roku 284 oferty pracy, a na nauczycieli nauczania początkowego 57 ofert. W najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy wydają się być pedagodzy, na których czekało tylko 36 ofert pracy.

Liczba bezrobotnych nauczycieli pod koniec grudnia 2014 roku

Według stanu na koniec grudnia 2014 roku, w ewidencji miejskich i powiatowych urzędów pracy na Mazowszu pozostawało 3894 nauczycieli, z czego 261 (6,70%) to osoby, które ukończyły naukę w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Ponad 80% zarejestrowanych bezrobotnych nauczycieli (3136 osób) posiadało wcześniej zatrudnienie. Spośród osób poprzednio pracujących najliczniejszą grupę – 1571 osób (50%), stanowią poszukujący pracy od 1 – 12 miesięcy. Kolejną pod względem liczebności grupą to bezrobotni pozostający bez zatrudnienia powyżej 1 roku (1302 osoby – 42%). Tylko 263 bezrobotnym (8%) poprzednio pracującym, udało się znaleźć zatrudnienie w okresie krótszym niż jeden miesiąc.

Pod koniec 2014 roku w rejestrach mazowieckich urzędów pracy pozostawało 1039 pedagogów oraz 120 pedagogów szkolnych. Drugą pod względem liczebności grupę stanowili nauczyciele nauczania początkowego i przedszkolnego – odpowiednio 350 i 340 osób. Kolejne najbardziej liczne specjalności to nauczyciele wychowania fizycznego (253 osoby), języka angielskiego (212 osób), języka polskiego (192 osoby) oraz wychowawcy w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych (160 osób). Nieco mniej liczne grupy stanowili nauczyciele matematyki (108 osób) oraz historii (105 osób). W końcu grudnia 2014 roku do mazowieckich urzędów pracy zgłoszono 23 wolne miejsca pracy dla nauczycieli. □

Wykres 2. Poprzednio pracujący, pozostający bez pracy

Źródło: na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Wykres 3. Najliczniejsze specjalności pod względem liczby bezrobotnych w końcu grudnia 2014 roku

Źródło: na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie

Dla nauczycieli poszukujących pracy zostały utworzone specjalne bazy ofert pracy. Są to m.in.:
www.oswiata.org.pl
<http://www.kuratorium.waw.pl/mbopn/>
<https://edukacja-warszawa.pl/bankrezerwkadrowych/>

System egzaminów zewnętrznych – informacja o wynikach kontroli NIK

AGNIESZKA BRONOWSKA

WYDZIAŁ STRATEGII I NADZORU PEDAGOGICZNEGO KURATORIUM OŚWIATY W WARSZAWIE

Najwyższa Izba Kontroli od 20 lutego do 30 maja 2014 roku przeprowadziła kontrolę planową pn. System egzaminów zewnętrznych w oświacie w ramach priorytetu – Poprawa skuteczności systemu edukacyjnego.

Najwyższa Izba Kontroli od 20 lutego do 30 maja 2014 roku przeprowadziła kontrolę planową pn. System egzaminów zewnętrznych w oświacie w ramach priorytetu – Poprawa skuteczności systemu edukacyjnego. Głównym celem kontroli była ocena funkcjonowania systemu egzaminów zewnętrznych, a w szczególności:

1. egzaminów zewnętrznych jako mechanizmu weryfikacji wiedzy i umiejętności uczniów;
2. sprawności realizacji zadań przez Centralną Komisję Egzaminacyjną i okręgowe komisje egzaminacyjne;
3. sposobu i zakresu wykorzystania egzaminów zewnętrznych do podnoszenia jakości kształcenia na poszczególnych poziomach zarządzania oświatą.

Czynności kontrolne przeprowadzono w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, pięciu okręgowych komisjach egzaminacyjnych (w Łodzi, Krakowie, Gdańsku, Warszawie i Poznaniu) oraz w 16 zespołach szkół publicznych. Kontrola obejmowała swoim zakresem lata 2009-2014.

Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wnioski pokontrolne do Ministra Edukacji Narodowej, o podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia zmian w ustawie o systemie oświaty dotyczących:

1. określenia funkcji egzaminów zewnętrznych w systemie oświaty, w tym przede wszystkim funkcji diagnostyczno-ewaluacyjnej;
2. umożliwienia uczniom (i ich rodzicom) absolwentom i słuchaczom złożenia uzasadnionego wniosku o przeprowadzenie weryfikacji sprawdzonej i ocenionej pracy egzaminacyjnej,

a także określenia uprawnień dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej do ustalenia nowego wyniku egzaminu w sytuacji, gdy w rezultacie weryfikacji pracy egzaminacyjnej podwyższono sumę punktów oraz do wydania nowego świadectwa (zaświadczenia/dyplomu);

Jednocześnie Najwyższa Izba Kontroli wniosła do Ministra Edukacji Narodowej o:

1. zapewnienie zewnętrznego nadzoru merytorycznego nad funkcjonowaniem systemu egzaminów zewnętrznych;
2. przeanalizowanie przyczyn częstych zmian na stanowisku dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w celu zapewnienia stabilności zarządzania tą instytucją;
3. zbadanie zasadności i skutków funkcjonowania 30% normy zdawalności egzaminu maturalnego określonej w § 101 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych;
4. zapewnienie rozwoju i wykorzystywania metody edukacyjnej wartości dodanej na wszystkich etapach edukacji szkolnej jako metody przydatnej do realizacji funkcji ewaluacyjnej systemu egzaminów zewnętrznych;
5. dokonywanie cyklicznej ewaluacji systemu egzaminów zewnętrznych, ze szczególnym uwzględnieniem jego efektywności dla systemu oświaty, a także jakości materiałów egzaminacyjnych.

W celu doskonalenia systemu egzaminów zewnętrznych Najwyższa Izba Kontroli wniosła do kuratorów oświaty, dyrektorów okręgowych komisji egzaminacyjnych, dyrektorów publicznych placówek doskonalenia nauczycieli oraz organów prowadzących szkoły o udzielanie skoordynowanego, systemowego wsparcia szkołom o niskiej efektywności kształcenia wyznaczonej wskaźnikami EWD.

Natomiast do dyrektorów szkół, charakteryzujących się niską efektywnością kształcenia Najwyższa Izba Kontroli wniosła o:

1. zapewnienie kompleksowego wsparcia kierowanej jednostki ze strony publicznych placówek doskonalenia nauczycieli;
2. ukierunkowanie doskonalenia nauczycieli na potrzeby rozwoju szkoły z uwzględnieniem takich kompetencji, jak: diagnostyka edukacyjna, pomiar dydaktyczny, rozwój organizacyjny szkoły i ewaluacja;
3. wykorzystywanie wyników ewaluacji egzaminów zewnętrznych do planowania rozwoju szkoły.

W skontrolowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli szkołach stwierdzono:

1. nierzetelne podejście do analiz wyników egzaminów lub brak pogłębionych analiz polegające na:
  - nieokreśleniu zasad analizy, w tym metod, zakresu, sposobu dokonywania i wykorzystywania jej wyników, co powodowało nieporównywalność opracowań wyników kolejnych lat;
  - koncentracji na analizach ilościowych, przy jednoczesnym braku interpretacji parametrów statystycznych;

→ egzaminy

- nieuwzględnianiu w analizie uwarunkowań osiągnięć uczniów;
  - niewykorzystywaniu w pełnym zakresie metody EWD;
  - braku diagnozy indywidualnej uczniów na wejściu etapu edukacji lub ograniczaniu się do tzw. testów diagnostycznych, co utrudniało możliwość monitorowania postępów uczniów;
  - braku współpracy zespołów nauczycielskich na styku poszczególnych etapów edukacji;
  - zbyt ogólnym charakterze wniosków i rekomendacji sformułowanych w wyniku analizy egzaminów oraz powtarzaniu ich w kolejnych latach;
  - niewykazywaniu w analizie przyczyn osiągnięcia przez uczniów niskich bądź wysokich wyników egzaminów;
  - braku jednego spójnego dokumentu obejmującego analizę wyników egzaminów wraz z systemowymi wnioskami i rekomendacjami dotyczącymi zmian na poziomie szkoły;
2. niewykorzystywanie wyników egzaminów do doskonalenia systemu dydaktycznego; wnioski i rekomendacje sformu-

- łowane podczas analizy wyników egzaminów były wykorzystywane jedynie na poziomie działań nauczycieli, co powodowało, że ze względu na swój przedmiotowy charakter nie stanowiły podstawy do podjęcia działań związanych z doskonaleniem procesów edukacyjnych w szkole (np. usprawnienie procesu nauczania, ukierunkowanie doskonalenia nauczycieli na potrzeby szkoły, ewaluacja zagadnień istotnych dla szkoły, zmiany w wewnątrzszkolnym systemie oceniania czy w szkolnym zestawie programów nauczania;
3. nierzetelny lub/i nieskuteczny nadzór pedagogiczny polegający na:
- niemonitorowaniu realizacji treści nauczania podstawy programowej w cyklu kształcenia lub braku dokumentowania tej czynności;
  - nierzetelnym opracowaniu planów i sprawozdań z nadzoru pedagogicznego (m.in. powtarzanie treści w kolejnych latach) lub braku takich dokumentów;
  - nieprzedstawianiu radzie pedagogicznej wyników i wniosków ze sprawo-

- wanego nadzoru pedagogicznego oraz braku odwołań do realizacji wniosków z poprzedniego roku szkolnego;
- niewykorzystywaniu wyników egzaminacyjnych do ewaluacji nauczania;
  - braku badania skuteczności realizacji wniosków i rekomendacji wynikających z analizy wyników egzaminów z kolejnych lat;
  - niemonitorowaniu tendencji wyników egzaminacyjnych w wymiarze wieloletnim;
  - niewdrażaniu działań służących poprawie wyników nauczania w sytuacji regresu rezultatów egzaminacyjnych i ujemnego EWD;
  - dopuszczeniu do realizacji zajęć dydaktycznych przez nauczycieli nieposiadających wymaganych kwalifikacji;
  - braku pomiaru skuteczności i wsparcia udzielonego uczniom mającym trudności w nauce i uczniom uzdolnionym.
- Szczegółowa informacja o wynikach kontroli System egzaminów zewnętrznych w oświacie, dostępna jest na stronie internetowej www.nik.gov.pl. □

HANDEL DZIEĆMI W POLSCE

ANETA SUDA

ZESPÓŁ DS. HANDLU LUDŹMI MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH

Definicja handlu dziećmi

W polskim porządku prawnym nie występuje odrębne pojęcie „handel dziećmi”, zatem wszelkie przepisy dotyczące handlu ludźmi należy interpretować również w odniesieniu do handlu dziećmi. W związku z tym, analizując zjawisko handlu dziećmi, należy odnieść się przede wszystkim do kodeksu karnego, który w art. 115 § 22 definiuje przestępstwo handlu ludźmi w następujący sposób:

Handlem ludźmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby z zastosowaniem:

1. przemocy lub groźby bezprawnej,
2. uprowadzenia,
3. podstępu,
4. wprowadzenia w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania,
5. nadużycia stosunku zależności, wykorzystania krytycznego położenia lub stanu bezradności,
6. udzielenia albo przyjęcia korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy osobie sprawującej opiekę lub nadzór nad inną osobą

w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka lub w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy.

Jeżeli zachowanie sprawcy dotyczy małoletniego, stanowi ono handel ludźmi, nawet gdy nie zostały użyte metody lub środki wymienione w pkt 1 - 6”.

Z treści cytowanego powyżej przepisu

wynika, iż ustawodawca wprowadza różną kwalifikację prawną czynu sprawcy w zależności od faktu czy pokrzywdzony jest osobą dorosłą, czy też małoletnią. W przypadku gdy przedmiotem transakcji jest małoletni istotne znaczenie ma wyłącznie cel działania sprawcy tj. wykorzystanie ofiary. Metody i środki wymienione w pkt 1- 6 definicji nie muszą mieć miejsca, aby zaistniała podstawa do uznania zaistnienia przestępstwa handlu ludźmi.

W rezultacie można przyjąć, iż: handlem dziećmi jest werbowanie, transport, dostarczanie, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osoby w celu jej wykorzystania, nawet za jej zgodą, w szczególności

w prostytucji, pornografii lub innych formach seksualnego wykorzystania, w pracy lub usługach o charakterze przymusowym, w żebractwie, w niewolnictwie lub innych formach wykorzystania poniżających godność człowieka lub w celu pozyskania komórek, tkanek lub narządów wbrew przepisom ustawy.

Analizując powyższy zapis kodeksu karnego należy również zwrócić uwagę, iż w swej konstrukcji definicja nie przewiduje konieczności zaistnienia sytuacji „udzielenia/przyjęcia korzyści majątkowej” do tego, aby dane działanie sprawców uznać za handel dziećmi. Jest to bardzo ważne przy rozpoznawaniu i ocenie poszczególnych działań

WSPARCIE DLA OSÓB POSZKODOWANYCH I ZAGROŻONYCH W POLSCE ZAPEWNIĄ KRAJOWE CENTRUM INTERWENCYJNO-KONSULTACYJNE DLA POLSKICH I CUDZOZIEMSKICH OFIAR HANDLU LUDŹMI (KCIK)

Centrum zapewnia:

- całodobowy kontakt telefoniczny (telefon zaufania - 24h)
- podstawowe potrzeby - wyżywienie, odzież, obuwie, środki higieniczne
- bezpieczny nocleg
- wsparcie psychologiczne
- konsultacje prawne
- pomoc tłumacza
- pomoc medyczną
- poradnictwo przedwyjazdowe
- konsultacje dla instytucji (w tym w zakresie działań profilaktycznych)

ZADZWOŃ: +48 22 628 01 20

KCIK jest zadaniem zleconym przez Ministra Spraw Wewnętrznych od 2009 roku, które od 2013 roku realizowane jest przez 2 organizacje: Fundację La Strada Przeciwno Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu oraz Stowarzyszenie Po-MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej.

jako handlu małoletnimi. Zazwyczaj handel kojarzy się z dokonywaniem transakcji kupna - sprzedaży, co za tym idzie z wymianą dóbr materialnych. Badając więc poszczególne przypadki pod kątem zaistnienia handlu dziećmi łatwo popełnić błąd i oceniać je przez pryzmat zaistnienia bądź nie samej transakcji. Innymi słowy poszukujemy dowodów na to, że jedna strona dosłownie sprzedawała dziecko drugiej stronie. Niemniej, w świetle przywołanej definicji handlu ludźmi taka interpretacja zjawiska może okazać się myląca. Kodeks karny przewiduje bowiem możliwość wykorzystania osoby małoletniej w ramach handlu ludźmi nawet wówczas, gdy do faktycznej sprzedaży człowieka nie doszło, a zysk pochodzi nie z transakcji kupna - sprzedaży, ale z wykorzystania drugiej osoby (jej siły fizycznej, tożsamości czy innych atrybutów).

Polskie prawo karne nie przewiduje natomiast zaostrzenia odpowiedzialności karnej w przypadku, gdy ofiarą jest dziecko. Zgodnie więc z art. 189a § 1 kk kto dopuszcza się handlu ludźmi (w tym przypadku handlu dziećmi) podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Identyfikacja małoletnich ofiar handlu ludźmi

Identyfikacja zarówno przestępstwa handlu ludźmi, jak i osób nim pokrzywdzonych jest niezwykle trudnym i bardzo złożonym procesem. Ofiary, a tym bardziej ofiary małoletnie, niechętnie informują organy ścigania o doznanej krzywdzie. Wynika to z różnych powodów, m.in.:

- poczucia winy lub przynajmniej współodpowiedzialności za to, co się im przydarzyło - sprawcy umiejętnie manipulują ofiarami powodując, iż młode osoby mają zaburzony obraz siebie i innych, a także trudności we właściwym interpretowaniu istniejącego systemu normatywnego regulującego zachowania międzyludzkie;
- obawy przed konsekwencjami prawnymi – szczególnie, gdy sprawca zmuszał je do popełniania przestępstw;
- wstydu - nie chcą, aby o ich przykrych doświadczeniach dowiedzieli się najbliżsi (rodzina, znajomi) - dotyczy głównie osób, które świadczyły usługi seksualne;
- obawy przed zemstą ze strony sprawców - będąc ofiarami były poddawane długotrwałemu procesowi zastraszania przy użyciu fizycznej i psychicznej przemocy;
- niewiary w możliwość ukarania winnych - sprawcy często utrzymują swoje ofiary w przeświadczeniu, iż współ-

pracują z miejscowymi organami ścigania. Ponadto, małoletnie ofiary, które doznały krzywdy i miały negatywne doświadczenia w relacjach z dorosłymi, łatwo tracą do dorosłych zaufanie;

- braku świadomości, iż są pokrzywdzonymi przestępstwem - ofiary są przeświadczone, iż dobrowolnie zgodziły się na wykorzystanie, a sprawca jest przez nich postrzegany jako opiekun, który o nie dba, żywi, ubiera, kupuje prezenty.

W efekcie dziecko czy nastolatek rzadko kiedy potrafi ocenić siebie jako osobę pokrzywdzoną, której należy się pomoc i wsparcie. Stąd najczęściej do identyfikacji małoletnich jako ofiar handlu ludźmi dochodzi na skutek interwencji organów ścigania lub za pośrednictwem instytucji świadczących pomoc, np. pracowników socjalnych czy konsułów.

Zatem w przypadku kontaktu z osobą małoletnią istotnym jest aby właściwie ocenić sytuację i wcześniej zdiagnozować podejrzenie popełnienia przestępstwa na szkodę dziecka.

Dzieci szczególnie narażone na wykorzystanie w ramach handlu ludźmi, czyli dzieci z tzw. „grup podwyższonego ryzyka” to przede wszystkim:

1. dzieci cudzoziemskie (migrujące) bez opieki rodziców (w tym również dzieci wnioskujące o pomoc międzynarodową),
2. dzieci żebrzące,
3. dzieci sprawiające trudności wychowawcze (zdemoralizowane, uprawiające prostytucję),
4. dzieci w pieczy zastępczej,
5. nastolatki poszukujące pracy (np. w charakterze modelki, tancerki, hostessy),
6. dzieci, które w przeszłości doświadczyły przemocy (fizycznej, w tym seksualnej lub/i emocjonalnej),
7. dzieci - świadkowie przestępstw,
8. dzieci - świadkowie przemocy.

W przypadku podejrzenia wykorzystania małoletniego (w tym wykorzystania do handlu ludźmi) koniecznym jest ustalenie niżej wymienionych kwestii:

- czy małoletni jest pod opieką rodziców/prawnych opiekunów i czy oni wiedzą o jego aktualnej sytuacji (gdzie przebywa, czym się zajmuje)?
- czy małoletni wie, gdzie przebywają jego rodzice/prawni opiekunowie i może w każdej chwili do nich wrócić?
- czy małoletni wie, gdzie się obecnie znajduje (np. w jakiej miejscowości) i w jakim celu?
- czy istnieje osoba trzecia (lub osoby), które stanowią opiekę nad małoletnim,

np. na czas rozłąki z rodzicami, jeśli tak to kim jest ta osoba dla małoletniego i na czym polega jej opieka nad małoletnim?

- czy był zmuszany do wykonywania czynności zarobkowych?
- czy wykonywał czynności zarobkowe (zakładając, że małoletni mógł być nieświadomy faktu wykonywania pracy pod przymusem)?
- czy był nakłaniany do obcowania płciowego lub innych czynności seksualnych (niezależnie od faktycznego zaistnienia tych czynności, a także od opinii małoletniego czy wykonuje je dobrowolnie, czy też był do nich zmuszany)?
- czy był zmuszany do czynów zabronionych (żebranie, kradzieże)?
- czy ktoś go straszył, używał przemocy?
- czy widział przemoc w stosunku do innych osób?

Co powinno szczególnie zaniepokoić?

Jeśli z rozpoznania i analizy sytuacji dziecka wynika, iż:

- małoletni nie potrafi dokładnie określić sytuacji, w jakiej się znajduje (np. nie jest pod opieką rodziców i nie wie, gdzie oni są lub nie wie, gdzie się znajduje i w jakim celu), lub
- prawdopodobnie był zmuszany do wykonywania czynności zarobkowych i/lub czynów zabronionych (np. żebractwa, kradzieży), lub
- prostytuuje się (jest zmuszany do prostytucji/innych czynności seksualnych lub czyni to w jego ocenie dobrowolnie), lub
- prawdopodobnie stosowano wobec niego przemoc fizyczną i/lub psychiczną.

W takich przypadkach koniecznym jest natychmiastowe poinformowanie o zaistniałej sytuacji koordynatora dw. z handlem ludźmi we właściwej KWP/KSP lub właściwym Oddziale SG, a także wskazane jest skontaktowanie się z Krajowym Centrum Interwencyjno-Konsultacyjnym dla polskich i cudzoziemskich ofiar handlu ludźmi (KCIK).

Identyfikacja sytuacji wykorzystywania dziecka - niezależnie od jego wieku, płci czy narodowości oraz formy wykorzystania czy faktu zgody dziecka na jego wykorzystanie - wymaga natychmiastowego powiadomienia organu ścigania i zapewnienia dziecku opieki. To może być małoletnia ofiara handlu ludźmi.

Informacja o skali zjawiska handlu dziećmi w Polsce dostępna jest na stronie WWW.HANDELLUDZMIEU □

Konkursy przedmiotowe w roku szkolnym 2014/2015

MAGDALENA KOŁAKOWSKA

KOORDYNATOR KONKURSÓW PRZEDMIOTOWYCH, MAZOWIECKIE SAMORZĄDOWE CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI

W roku szkolnym 2014/2015 Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli zorganizowało na terenie województwa mazowieckiego konkursy przedmiotowe MKO dla uczniów szkół podstawowych (język polski, matematyka, przyroda) i szkół gimnazjalnych (biologia, chemia, fizyka, geografia, matematyka, język polski, historia, wos, języki obce – angielski, niemiecki, francuski, rosyjski). Po raz pierwszy uczniowie przystąpili do konkursu przedmiotowego z wiedzy o społeczeństwie.

Wszystkie wyżej wymienione konkursy odbyły się zgodnie z przyjętym terminarzem oraz zgodnie z zatwierdzonym przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty regulaminem.

Konkursy dla szkół podstawowych

Do konkursów z języka polskiego, matematyki i przyrody w szkołach podstawowych, na etapie szkolnym przystąpiło łącznie **31 779** uczniów i zainteresowanie przedmiotami było porównywalne.

Do etapu rejonowego zakwalifikowało się **920** uczniów, z czego prawie tyle samo to uczniowie konkursu matematycznego i polonistycznego. Liczba uczniów zakwalifikowanych do etapu wojewódzkiego stanowiła 41% uczestników etapu rejonowego. Tytuł finalisty uzyskało **132** uczniów, tytuł laureata **228**. Największy odsetek stanowili laureaci konkursu matematycznego.

Szkoły podstawowe z największą liczbą laureatów

- Prywatna Szkoła Podstawowa Nr 92 w Warszawie – **5 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 114 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jędrzeja Cierniaka w Warszawie – **5 laureatów**
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 34 w Radomiu – **4 laureatów**

- Szkoła Podstawowa nr 175 im. Heleny Marusarzówny w Warszawie – **4 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 340 im. Prof. Bogusława Molskiego w Warszawie – **4 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 69 w Warszawie – **4 laureatów**
- Prywatna Szkoła Podstawowa Nr 6 Sióstr Niepokalanek w Warszawie – **4 laureatów**
- Szkoła Podstawowa Niepubliczna Nr 81 Fundacji Rodzice Dzieciom w Warszawie – **4 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 190 im. Orła Białego w Warszawie – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 11 im. I Dywizji Kościuszkowskiej w Warszawie – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 10 w Ostrołęce – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 29 im. Giuseppe Garibaldiego w Warszawie – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 20 im. Jana Guttenberga Fundacji Szkolnej w Warszawie – **3 laureatów**

- Szkoła Podstawowa nr 65 w Warszawie – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 18 w Płocku – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 94 im. Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego w Warszawie – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 82 im. Jana Pawła II w Warszawie – **3 laureatów**
- II Prywatna Szkoła Podstawowa Z.O.K. Profesor w Płocku – **3 laureatów**
- Szkoła Podstawowa nr 225 im. J. Gardeckiego w Warszawie – **3 laureatów**

Spośród laureatów 79 uczniów uzyskało 100% punktów możliwych do zdobycia, 73 uczniów uzyskało 90 – 99% punktów, a 75 uczniów od 80 do 89 % punktów. 7 uczniów uzyskało tytuł laureata z 2 przedmiotów.

Szkoła podstawowa

Przedmiot	Etap szkolny	Liczba uczniów zakwalifikowanych do etapu		Status ucznia po etapie wojewódzkim		
		rejonowe-go	wojewódzkie-go	laureaci	finaliści	inni
Język polski	9859	384	158	20	113	25
Matematyka	11512	395	193	183	9	1
Przyroda	10408	141	35	25	10	0
Łącznie	31779	920	386	128	132	26

Gimnazja

Przedmiot	Etap szkolny	Liczba uczniów zakwalifikowanych do etapu		Status ucznia po etapie wojewódzkim		
		rejonowego	wojewódzkiego	laureaci	finaliści	inni
Język rosyjski	861	31	7	3	3	1
Matematyka	7652	174	88	69	14	5
Chemia	3967	488	66	45	21	0
Język niemiecki	3019	168	21	13	6	2
Fizyka	2709	239	115	54	40	21
Język angielski	11853	173	20	12	8	0
Geografia	3739	137	52	52	0	0
Historia	5433	194	67	46	18	3
Język francuski	576	81	25	7	14	4
Język polski	7123	482	221	95	117	9
Biologia	5178	165	50	22	28	0
WOS	3027	114	32	25	6	1
Łącznie	31779	920	386	128	132	26

Dane: MSCDN

Konkursy dla gimnazjów

Do konkursów w gimnazjach, na etapie szkolnym przystąpiło łącznie **55137** uczniów, wśród których największym zainteresowaniem cieszyły się język angielski, matematyka i język polski.

Do etapu rejonowego konkursów w gimnazjach przystąpiło **2446** uczniów. Do etapu wojewódzkiego zakwalifikowało się w sumie **764** uczniów. Finalistami zostało **269** uczniów, a laureatami **451** uczniów. Najwięcej laureatów było z języka polskiego **95**.

Gimnazja z największą liczbą laureatów

- Powiatowe Gimnazjum Publiczne w Płońsku – **6 laureatów**
- Gimnazjum Sióstr Felicjanek im. bł. Marii Angeli Truszkowskiej – **6 laureatów**
- Zespół Szkół nr 5 Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi nr 8 im. Aleksandra Maciechy w Płocku – **7 laureatów**
- Gimnazjum nr 54 w Warszawie – **8 laureatów**
- Gimnazjum nr 112 im. Króla Jana III Sobieskiego w Warszawie – **16 laureatów**
- Zespół Szkół Nr 66 w Warszawie Gimnazjum Dwujęzyczne Nr 33 im. Stefana Batorego w Warszawie – **17 laureatów**

- Publiczne Gimnazjum nr 23 w Radomiu – **20 laureatów**
- Gimnazjum Dwujęzyczne Nr 59 – **21 laureatów**
- Gimnazjum Dwujęzyczne nr 42 w Warszawie – **28 laureatów**
- Gimnazjum nr 58 z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Władysława IV – **29 laureatów**

Wśród laureatów było 8 uczniów, którzy zdobyli 100% punktów, od 90 – 99 % punktów zdobyło 90 uczniów, a z 80 – 89 % pkt było 353 uczniów. 7 uczniów spośród uczestników konkursów uzyskało tytuł laureata z 3 przedmiotów.

Zwycięzcą wśród laureatów został **Maciej Wojtala, uczeń Gimnazjum nr 112 im. Króla Jana III Sobieskiego w Warszawie, zdobywając tytuł laureata z fizyki, chemii, matematyki, języka polskiego.**

Maciek otrzymał nagrody ufundowane przez Mazowieckiego Kuratora Oświaty i Dyrektora Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli.

Konkursy przedmiotowe są dużym przedsięwzięciem edukacyjnym realizowanym wspólnie przez dyrektorów szkół, nauczycieli, uczniów i ich rodziców. Są organizowane z myślą o uczniach zdolnych, wykazujących szczególne zainteresowanie wybranym przedmiotem nauczania, prezentujących rozległą wiedzę, wykorzystujących umiejętność twórczego myślenia do rozwiązywania trudnych zadań problemowych.

Sukcesy uczniów to owoc profesjonalizmu i pełnej inwencji pracy dydaktyczno-wychowawczej nauczyciela w przekazywaniu wiedzy i wskazywaniu właściwej drogi do dalszego kształcenia. Należą się podziękowania rodzicom za wspieranie dzieci w przygotowaniach do kolejnych etapów konkursu oraz za obecność w czasie zawodów i pomoc organizacyjną w ich przeprowadzeniu.

Serdecznie zapraszamy uczniów do udziału w nowej edycji konkursów przedmiotowych w roku szkolnym 2015/2016. □

Zespół Szkół Lauder-Morasha

ANNA GRZĄDKOWSKA, DOROTA WODNICKA

DYREKTOR SZKOŁY PODSTAWOWEJ I GIMNAZJUM W ZESPOLE SZKÓŁ LAUDER-MORASHA
NAUCZYCIELKA W ZESPOLE SZKÓŁ LAUDER-MORASHA

Zespół Szkół Lauder-Morasha to placówki edukacyjne umożliwiające podtrzymywanie tożsamości narodowej mniejszości żydowskiej. Zmiany w przestrzeni społeczno-politycznej Polski lat osiemdziesiątych dwudziestego wieku zapoczątkowały proces odradzania się żydowskiego życia kulturalnego i religijnego. Powstały gminy wyznaniowe i instytucje oświatowe. W 1989 roku rozpoczęło swoją działalność założone przez Fundację Ronalda S. Laudera Prywatne Przedszkole Laudera. Naturalną konsekwencją istnienia przedszkola było otwarcie w roku 1994 Prywatnej Szkoły Podstawowej nr 94 Lauder-Morasha, a w roku 1999 Prywatnego Gimnazjum Lauder-Morasha. Dzięki temu zapewniono dzieciom wieloletni, konsekwentnie realizowany ogólnokształcący program nauczania, zgodny z wymogami MEN i wzbogacony o przedmioty judaistyczne: język hebrajski, tradycję i kulturę żydowską. Były to pierwsze po wieloletniej przerwie szkoły żydowskie w Polsce. W tworzeniu podstaw funkcjonowania lauderowskich placówek mieli udział rodzice przyszłych uczniów i wychowanków. Pragnęli oni miejsca, w którym mogłyby się uczyć dzieci ze środowiska żydowskiego oraz każdy, kto chciałby skorzystać z oferty programowej. Marzeniem rodziców było, aby obchodzone w nim żydowskie święta i prowadzono koszerną (zgodną z zasadami judaizmu) kuchnię. Szkoły miały mieć zdecydowanie żydowski, lecz świecki charakter. Taki kształt mają do dzisiaj. Uczy się w nich 244 uczniów.

Początkowo przedszkole i szkoła miały swą siedzibę w różnych miejscach w Warszawie (w mieszkaniach i willach). Obecnie zajmują odremontowane, dzięki Fundacji Ronalda S. Laudera, budynek przy ul. Wawelberga w Warszawie.

Otwarte kulturowo i światopoglądowo szkoły integrują w swych murach dzieci z różnych środowisk – począwszy od ortodoksyjnych, poprzez reformowane, całkowicie świeckie i zasymilowane do nieżydowskich. Dla niektórych rodzin rozpoczęcie przez dziecko nauki w żydowskiej szkole jest pierwszą, po latach powojennego milczenia, deklaracją żydowskości. Szkoły odkrywają przed dziećmi i pielęgnują wartości kultury żydowskiej, budzą i rozwijają poczucie tożsamości i jednocześnie kształcą w duchu akceptacji i szacun-

ku dla różnych religii, narodowości i kultur. Jak w innych szkołach, tak i w *Lauderze* na wszystkich etapach edukacji realizowane są: ministerialna podstawa programowa i główne zadania szkoły. Organizuje się także wyjazdy i wyjścia kulturalno-edukacyjne, koncerty, obchody świąt państwowych oraz uroczystości związane z tematami bliskimi dzieciom (np. Dzień Dziecka, Mamy, Taty itd.), przeprowadzane są projekty edukacyjne i warsztaty tematyczne, również międzykulturowe. Dzieci mogą rozwijać swoje zainteresowania w ramach szerokiej oferty zajęć świetlicowych i dodatkowych.

Ponadto, uczniowie pogłębiają i zdobywają wiedzę na temat wielowiekowego dziedzictwa Żydów. Poznają genezę i zwyczaje dotyczące poszczególnych świąt żydowskich, przygotowują ich obchody, uczą się języka hebrajskiego oraz włączają się w ogólnopolskie i międzynarodowe wydarzenia związane z życiem żydowskim, zarówno w aspekcie historycznym, jak i współczesnym.

W szkołach celebrowane są wszystkie święta żydowskie. Obowiązek obchodzenia niektórych z nich nakłada na Żydów *Tora* (Pięcioksiąg Mojżesza), inne wynikają z pozostałych ksiąg *Tanachu* (Biblia Hebrajska), jeszcze inne z tradycji. Najważniejszymi świętami są te wymienione w *Torze*, gdyż uważa się, że zostały one nadane Żydom bezpośrednio przez Boga. Podczas ich trwania obowiązuje całkowity zakaz pracy i wtedy szkoły są zamknięte. Do świąt tych należą: *Pesach* (Święto Prześników), *Szawuot* (Święto Tygodni), *Sukot* (Święto Szałasów), *Rosz ha-Szana* (Nowy Rok) i *Jom Kipur* (Dzień Pojednania). Szczególnym świętem rozpoczynającym się w piątek o zachodzie słońca, a kończącym w sobotę jest szabat. Z tego też powodu lekcje w piątek kończą się wcześniej, aby uczniowie i nauczycieli, którzy celebrują to święto, zdążyli się do niego przygotować. W sobotę nie odbywają się w szkole żadne zajęcia i uroczystości.

Żydzi obchodzą także święta, podczas których praca jest dozwolona: *Chanuka* (Święto Światła), *Tu bi-Szawat* (Nowy Rok Drzew) i *Purim*. Święta te, z uwagi na swój radosny charakter, szczególnie upodobali sobie uczniowie.

Istotnym elementem pracy wychowawczej są cotygodniowe piątkowe śniadania (przez uczniów zwane „szabattajmami”), podczas

których dzieci wspólnie śpiewają tradycyjne piosenki w języku hebrajskim oraz wysłuchują komentarzy do *parszy* (cotygodniowej części *Tory*).

Na wszystkie uroczystości i święta żydowskie, których obchody organizują szkoły, zapraszani są rodzice i rodziny uczniów.

W roku 2012 Szkoły Lauder-Morasha, jako pierwsze żydowskie szkoły w Europie, rozszerzyły swoją ofertę o e-szkolę i uznawane są za międzynarodowego konsultanta w tej dziedzinie. Oferta jest skierowana do wszystkich zainteresowanych edukacją żydowską a mieszkających poza Warszawą. Obecnie w Lauder e-Szkole uczy się 45 uczniów z 16 miast Polski. Naukę w niej kontynuują również osoby, które wyjechały za granicę. W ramach programu edukacyjnego dzieci poznają kulturę żydowską, uczą się języka hebrajskiego i wraz z rodzinami biorą udział w *szabatnach* (wyjazdy szabatowe) oraz w letnich i zimowych obozach. Wszystkie te działania służą integracji rodzin żydowskich oraz pozwalają im nawiązać i podtrzymać kontakt ze społecznością żydowską w całej Polsce.

Obok oferty skierowanej do dzieci szkoły stacjonarne oraz e-szkola proponują dorosłym naukę języka hebrajskiego.

Zespół Szkół Lauder-Morasha, jak wcześniej wspomniano, założyła Fundacja Ronalda S. Laudera, której twórcą jest piastujący obecnie stanowisko przewodniczącego Światowego Kongresu Żydów Ronald S. Lauder - wielki filantrop i biznesmen amerykański. Głównym celem Fundacji jest wspieranie odradzającego się życia żydowskiego w Centralnej i Wschodniej Europie.

Morasha w języku hebrajskim oznacza dziedzictwo. Termin ten w Polsce nabiera wyjątkowego znaczenia, ponieważ to tu do czasów Holokaustu rozwijało się kulturalne i religijne życie największej populacji świata żydowskiego. Dziś nikt nie jest w stanie oszacować, jak wiele osób po siedemdziesięciu latach od Zagłady, odkrywa swoje żydowskie korzenie. Ludzie ci poszukują wiedzy na temat swego dziedzictwa. Chcą znać historię, kulturę, religię swych przodków. Taką możliwość dają wszystkim poszukującym Szkoły Lauder-Morasha, pozwalając tym samym na odbudowanie łączących ich z przeszłością więzów. □

MUZEUM ROMANTYZMU W OPINOGÓRZE

ul. Krasińskiego 9, 06-406 Opinogóra
tel./fax 23 671 70 25

mr@muzeumromantyzmu.pl,
www.muzeumromantyzmu.pl

Muzeum Romantyzmu w Opinogórze otwarto 20 maja 1961 r., w 150. rocznicę dekretu Napoleona przywracającego Opinogórę Krasińskim.

Na Muzeum Romantyzmu składają się obiekty usytuowane na terenie ponaddwudziestodwuhektarowego parku krajobrazowego w stylu angielskim. Najstarszymi są: neogotycki Pałac z I poł. XIX w., mieszczący stałą ekspozycję poświęconą Zygmunta Krasińskiemu oraz neogotycki budynek Oficyny Dworskiej, w którym organizowane są ekspozycje czasowe. Od 2008 r. w parku stoi, wzniesiony w oparciu o projekt Józefa Gałęzowskiego sprzed stu lat, Dwór, w którym można oglądać m.in. wystawę polskiego malarstwa romantycznego.

Muzeum gromadzi pamiątki związane z historią rodziny Krasińskich, ze szczególnym uwzględnieniem Zygmunta Krasińskiego (1812-1859), dramatopisarza (autora „Nie-Boskiej Komedii”) i poety, którego obszerna korespondencja jest dziś uznawana za szczytowe osiągnięcie polskiej epistolografii romantycznej. W muzeum gromadzone są też pamiątki epoki napoleońskiej. Tradycyjnie temat ten zajmował poczesne miejsce w siedzibach opinogórskiej gałęzi rodu Krasińskich, od czasu udziału ojca poety, Wincentego, jako dowódcy pułku szwoleżerów w kampanii napoleońskiej.

Najciekawsze eksponaty w Muzeum to: teczka Napoleona zabrana przez Kozaków podczas przeprawy przez Berezynę, portret Zygmunta Krasińskiego malowany przez jego żonę Elizę z Branickich Krasińską, drzewo genealogiczne rodu Krasińskich - miedzioryt odbity na jedwabiu z 1772 r., siedem portretów Krasińskich, marmurowe popiersie gen. Wincentego Krasińskiego - dzieło F. Bosio z 1808 r. oraz dwie empirowe biblioteczki z księgozbiorem francuskim z XVII i XVIII wieku złożonym z dzieł literackich, historycznych i filozoficznych. W księgozbiornie Muzeum znajdują się także wczesne wydania utworów Krasińskiego, a także korespondencja, zbiory grafik i map.

Na terenie parku zwiedzać można Kościół z kryptą grobową, w której pochowany jest Zygmunt Krasiński, jego rodzice i dzieci. W Kościele znajduje się nagrobek Marii z Radziwiłłów Krasińskiej, matki poety, przedstawiający kobietę błogosławiącą syna oraz płaskorzeźba ukazująca synów poety w apoteozie krzyża. W parku, nieopodal Dworu, znaj-

duje się jedyny w Polsce pomnik Zygmunta Krasińskiego, odsłonięty w 1989 r., przedstawiający Poetę siedzącego w fotelu, zamyślonego, odpoczywającego podróżnika i wracającego do wspomnień kochanka. Autorem rzeźby jest Mieczysław Welter. Jest także w parku marmurowa ławeczka wykonana w 1832 r. na zamówienie Amelii Załuskiej, pierwszej muzy Zygmunta Krasińskiego, z wykutym napisem „Niech pamięć moja zawsze ci będzie miła”. Wg relacji gości odwiedzających Opinogórę, każdy, kto siądzie na tej ławeczce, ten się zakocha.

Powszechnie w parkach romantycznych kamienne meble zachowały się w parku opinogórskim. Należą do nich: kamienny fotelik nazywany „fotelikiem Cieszkowskiego”, okrągły stół, kolumna z wazonem. U stóp Pałacyku stoi kamienny krzyż z inskrypcją o Bolesławie IV, wystawiony w 1838 r. przez gen. Wincentego Krasińskiego dla uczczenia pamięci księcia mazowieckiego, który zginął w Opinogórze w 1454 r. podczas polowania.

Muzeum prowadzi szeroko zakrojoną działalność wystawienniczą, edukacyjną i popularyzatorską, organizuje koncerty muzyki poważnej, spotkania poetyckie, sesje naukowe, lekcje muzealne, konkursy, wydaje materiały reklamowe, katalogi i przewodniki.

PRENUMERATA

Mazowieckie
Samorządowe Centrum
Doskonalenia Nauczycieli

ul. Świętojerska 9, 00-236 Warszawa
tel. (22) 635 32 89, fax (22) 887 78 28

e-mail: mscdn@mscdn.edu.pl
www.mscdn.edu.pl

Zamówienie na prenumeratę Mazowieckiego Kwartalnika Edukacyjnego wraz z dodatkiem, Biuletynem Informacyjnym Kuratorium Oświaty w Warszawie

Koszt rocznej prenumeraty 1 egzemplarza kwartalnika + dodatek wynosi 50,00 zł (12,50 zł za wydanie + dodatek – w tym koszty przesyłki)

Zamawiam prenumeratę MERITUM oraz dodatek OŚWIATA MAZOWIECKA na rok 2015, w ilości ..... egz. kwartalnie.

Zamawiający:

Nazwa:	Adres:	Osoba upoważniona:
NIP	Telefon	Podpis i pieczęć

Oświadczenie: Zamawiający oświadcza, że jest uprawniony do złożenia powyższego zamówienia i przyjęcia faktury VAT.
Zamawiający upoważnia do wystawienia faktur VAT bez podpisu Zamawiającego.